SKUPNO STALIŠČE (ES) št. 9/2009,

ki ga je sprejel Svet dne 9. januarja 2009

z namenom sprejetja Direktive 2009/…/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne … o skupnih pravilih notranjega trga z električno energijo in razveljavitvi Direktive 2003/54/ES

(Besedilo velja za EGP)

(2009/C 70 E/02)

EVROPSKI PARLAMENT IN SVET EVROPSKE UNIJE STA –

ob upoštevanju Pogodbe o ustanovitvi Evropske skupnosti in zlasti člena 47(2) ter členov 55 in 95 Pogodbe,

ob upoštevanju predloga Komisije,

ob upoštevanju mnenja Evropskega ekonomsko-socialnega odbora ([1]),

ob upoštevanju mnenja Odbora regij ([2]),

v skladu s postopkom, določenim v členu 251 Pogodbe ([3]),

ob upoštevanju naslednjega:

(1) Cilj notranjega trga z zemeljskim plinom, ki se postopoma uvaja po vsej Skupnosti od leta 1999, je zagotavljanje resnične izbire vsem potrošnikom v Evropski uniji, bodisi državljanom bodisi podjetjem, novih poslovnih priložnosti in več čezmejnega trgovanja, da bi zagotovili večjo učinkovitost, konkurenčne cene in višje standarde storitev ter prispevali k zanesljivosti oskrbe in trajnostnosti.

(2) Direktiva 2003/55/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 26. junija 2003 o skupnih pravilih notranjega trga z zemeljskim plinom ([4]) je bila pomemben korak k vzpostavitvi takega notranjega trga z zemeljskim plinom.

(3) Svoboščine, ki jih Pogodba zagotavlja državljanom Unije – prosti pretok blaga, svoboda opravljanja storitev in svoboda ustanavljanja – so možne le na popolnoma odprtem trgu, ki vsem odjemalcem omogoča svobodno izbiro dobaviteljev in vsem dobaviteljem, da svoje proizvode svobodno dobavljajo svojim odjemalcem.

(4) Vendar v Skupnosti trenutno še vedno obstajajo ovire pri prodaji plina pod enakimi pogoji, brez diskriminacije ali ovir. Predvsem še ni nediskriminatornega dostopa do omrežja in enako učinkovite ravni regulativnega nadzora v vseh državah članicah.

(5) Komisija je v Sporočilu z dne 10. januarja 2007 z naslovom „Energetska politika za Evropo“poudarila pomen vzpostavitve notranjega trga z zemeljskim plinom in zagotavljanja enakih pogojev za vsa podjetja plinskega gospodarstva, ustanovljena v Skupnosti. Sporočili Komisije z dne 10. januarja 2007 z naslovom „Možnosti za notranji trg s plinom in električno energijo“ ter „Preiskava na podlagi člena 17 Uredbe (ES) št. 1/2003 v panogi plina in elektroenergetski panogi (Končno poročilo)“ sta pokazali, da obstoječa pravila in ukrepi ne zagotavljajo potrebnega okvira za doseganje cilja dobro delujočega notranjega trga.

(6) Brez dejanskega ločevanja omrežij od dejavnosti proizvodnje in dobave („dejansko ločevanje“) že iz samega delovanja podjetij izhaja možnost diskriminacije ne le pri upravljanju omrežij, temveč tudi pri spodbudah za vertikalno integrirana podjetja, da bi ustrezno vlagala v svoja omrežja.

(7) Vendar pravila za pravno in funkcionalno ločevanje, kot jih določa Direktiva 2003/55/ES, ne zagotavljajo dejanskega ločevanja operaterjev prenosnih sistemov. Evropski svet je na zasedanju 8. in 9. marca 2007 v Bruslju zato pozval Komisijo, naj pripravi zakonodajne predloge za „dejansko ločevanje dejavnosti dobave in proizvodnje od delovanja omrežja“.

(8) Dejansko ločevanje lahko zagotovi samo odprava možnosti, ki vertikalno integrirana podjetja spodbujajo k diskriminaciji konkurentov pri dostopu do omrežja in naložbah. Lastniško ločevanje, pri katerem je lastnik omrežja imenovan za operaterja sistema in je neodvisen od kakršnih koli interesov v zvezi z dobavo in proizvodnjo, je očitno učinkovit in stabilen način razreševanja notranjega navzkrižja interesov in zagotavljanja zanesljivosti oskrbe. Zato je Evropski parlament v Resoluciji z dne 10. julija 2007 o možnostih za notranji trg s plinom in električno energijo lastniško ločevanje na ravni prenosa opredelil kot najučinkovitejše orodje za nediskriminatorno spodbujanje naložb v infrastrukturo, poštenega dostopa do omrežja za nove udeležence in preglednosti na trgu. Pri lastniškem ločevanju bi bilo zato treba od držav članic zahtevati, naj zagotovijo, da ista oseba ali

([1]) UL C 211, 19.8.2008, str. 23.
([2]) UL C 172, 5.7.2008, str. 55.
([3]) Mnenje Evropskega parlamenta z dne 9. julija 2008 (še ni objavljeno v Uradnem listu), Skupno stališče Sveta z dne 9. januarja 2009 in Stališče Evropskega parlamenta z dne … (še ni objavljeno v Uradnem listu).
([4]) UL L 176, 15.7.2003, str. 57.

osebe ne morejo izvajati nadzora nad podjetjem za proizvodnjo ali dobavo ter hkrati izvajati nadzora ali uveljavljati kakršnih koli pravic nad operaterjem prenosnega sistema ali prenosnim sistemom. Po drugi strani pa bi moral nadzor nad prenosnim sistemom ali operaterjem prenosnega sistema izključevati možnost nadzora ali uveljavljanja kakršnih koli pravic nad proizvajalcem ali dobaviteljem. V teh okvirih bi moralo biti proizvajalcu ali dobavitelju omogočeno, da ima manjšinski delež v operaterju prenosnega sistema ali prenosnem sistemu.

(9) Opredelitev pojma „nadzor“ je enaka kot v Uredbi Sveta (ES) št. 139/2004 z dne 20. januarja 2004 o nadzoru koncentracij podjetij (Uredba ES o združitvah) ([1]).

(10) Ker je za lastniško ločevanje v nekaterih primerih treba prestrukturirati podjetja, bi bilo treba državam članicam odobriti dodatno obdobje za začetek uporabe zadevnih določb. Zaradi vertikalne povezave med sektorjema električne energije in zemeljskega plina bi bilo treba določbe o ločevanju uporabljati v obeh sektorjih.

(11) Zaradi zagotavljanja popolne neodvisnosti delovanja omrežij od interesov v zvezi z dobavo in proizvodnjo ter preprečevanja izmenjave kakršnih koli zaupnih podatkov pri lastniškem ločevanju ista oseba ne bi smela biti član uprave operaterja prenosnega sistema ali prenosnega sistema in podjetja, ki opravlja dejavnost proizvodnje ali dobave. Iz istega razloga ista oseba tudi ne bi smela imeti pristojnosti za imenovanje članov uprave operaterja prenosnega sistema ali prenosnega sistema in izvajanje nadzora ali uveljavljanje kakršne koli pravice nad podjetjem za proizvodnjo ali dobavo.

(12) Ustanavljanje operaterja sistema ali operaterjev prenosa, neodvisnega od interesov v zvezi z dobavo in proizvodnjo, naj bi vertikalno integriranemu podjetju omogočilo, da ohrani lastništvo nad sredstvi omrežja, ter hkrati zagotovilo dejansko ločevanje interesov, pod pogojem, da takšen samostojni operater sistema ali neodvisni operater prenosna opravlja vse naloge operaterja sistema in so vzpostavljeni podrobna ureditev in obsežni regulativni kontrolni mehanizmi.

(13) Če je podjetje, ki ima v lasti prenosni sistem, del vertikalno integriranega podjetja, bi morale imeti države članice od … (*) možnost izbire med lastniškim ločevanjem in ustanovitvijo operaterja sistema ali operaterja prenosa, ki je neodvisen od interesov v zvezi z dobavo in proizvodnjo.

(14) Da bi bili interesi delničarjev vertikalno integriranih podjetij popolnoma zaščiteni, bi morale države članice imeti možnost, da uvedejo lastniško ločevanje z neposredno odprodajo ali razdelitvijo delnic integriranega podjetja na delnice omrežnega podjetja in delnice preostalega podjetja dobave in proizvodnje, če so izpolnjene zahteve, ki izhajajo iz lastniškega ločevanja.

(15) Da bo rešitev, ki jo predstavlja samostojni operater sistema ali neodvisni operater prenosnega sistema, resnično delovala, bi bilo treba sprejeti posebna dodatna pravila. Neodvisnost operaterja prenosnega omrežja bi bilo treba med drugim zagotoviti z določenimi obdobji „za umik“, med katerimi se v vertikalno integriranem podjetju ne izvajajo nobene vodstvene ali druge ustrezne dejavnosti, ki bi omogočale dostop do podatkov, ki bi lahko bili pridobljeni na vodstvenem položaju.

(16) Država članica ima pravico, da se odloči za popolno lastniško ločevanje na njenem ozemlju. Če je država članica uporabila to pravico, podjetje nima pravice do ustanovitve samostojnega operaterja sistema ali neodvisnega operaterja prenosnega sistema. Poleg tega podjetja, ki opravljajo dejavnost proizvodnje ali dobave, ne morejo izvajati neposrednega ali posrednega nadzora ali uveljavljati kakršne koli pravice nad operaterjem prenosnega sistema iz države članice, ki se je odločila za popolno lastniško ločevanje.

(17) Po tej direktivi bodo na notranjem trgu z zemeljskim plinom obstajale različne vrste organizacije trga. Ukrepi, ki bi jih države članice lahko sprejele za zagotovitev enakih konkurenčnih pogojev, bi morali temeljiti na prevladujočih zahtevah v splošnem interesu. S Komisijo bi se bilo treba posvetovati o združljivosti ukrepov s Pogodbo in z zakonodajo Skupnosti.

(18) Pri izvajanju dejanskega ločevanja bi bilo treba spoštovati načelo nediskriminacije med javnim in zasebnim sektorjem. Zato ista oseba ne bi smela imeti možnosti, da bi sama ali skupaj z drugimi ob kršenju pravil o lastniškem ločevanju ali možnosti samostojnega operaterja sistema izvajala nadzor ali uveljavljala kakršne koli pravice nad sestavo, glasovanjem ali odločanjem v organih operaterjev prenosnih sistemov ali prenosnih sistemov in dobaviteljev ali proizvajalcev. Kar zadeva lastniško ločevanje in možnost samostojnega operaterja sistema, velja, da če zadevna država članica lahko dokaže, da izpolnjuje to zahtevo, bi moralo biti mogoče, da ločena javna subjekta nadzorujeta dejavnosti proizvodnje in dobave na eni ter dejavnosti prenosa na drugi strani.

(19) Po vsej Skupnosti bi bilo treba dejansko ločiti omrežne dejavnosti od dejavnosti dobave in proizvodnje tako za podjetja iz Skupnosti kakor tudi za podjetja, ki niso iz Skupnosti. Da bi ohranili neodvisnost omrežnih dejavnosti ter dejavnosti dobave in proizvodnje po vsej Skupnosti, bi morali imeti regulativni organi pooblastilo, da zavrnejo certifikacijo operaterjev prenosnih sistemov, ki

([1]) UL L 24, 29.1.2004, str. 1.

(*) Datum začetka veljavnosti te direktive.

ne izpolnjujejo pravil o ločevanju. Da bi zagotovili dosledno uporabo teh pravil po vsej Skupnosti, bi morali regulativni organi pri odločanju o certifikaciji v celoti upoštevati mnenje Komisije. Poleg tega bi morala imeti Komisija pravico podati mnenje o certifikaciji v zvezi z lastnikom ali operaterjem prenosnega sistema, ki je pod nadzorom osebe ali oseb iz tretje države ali tretjih držav, s čimer bi bilo zagotovljeno tudi spoštovanje mednarodnih obveznosti Skupnosti.

(20) Zaščita dobave energije je bistveni element javne varnosti in je zato notranje povezana z učinkovitim delovanjem notranjega trga s plinom. Državljanom Unije je mogoče plin dobavljati le prek omrežja. Delujoči trgi s plinom ter zlasti omrežja in druga sredstva, povezana z oskrbo s plinom, so bistvenega pomena za javno varnost, konkurenčnost gospodarstva in blaginjo državljanov Unije. Osebam iz tretjih držav bi se zato moral dovoliti nadzor nad prenosnim sistemom ali operaterjem prenosnega sistema, če izpolnjujejo zahteve glede dejanskega ločevanja, ki se uporabljajo znotraj Skupnosti. Skupnost brez poseganja v svoje mednarodne obveznosti šteje, da je sektor prenosnih sistemov za plin zanjo zelo pomemben, zato so potrebni dodatni zaščitni ukrepi pri ohranjanju zanesljivosti oskrbe Skupnosti z energijo, da bi se izognili grožnjam za javni red in javno varnost v Skupnosti ter blaginjo državljanov Unije. Pri zanesljivosti oskrbe Skupnosti z energijo je treba zlasti oceniti neodvisnost delovanja omrežja, stopnjo odvisnosti Skupnosti in posamezne države članice od energetske oskrbe iz tretjih držav ter obravnavo notranje in zunanje trgovine in naložb v energetski sektor v določeni tretji državi.

Zanesljivost oskrbe bi se zato morala oceniti na podlagi dejanskega stanja za vsak primer posebej ter ob upoštevanju pravic in obveznosti, ki izhajajo iz mednarodnega prava, zlasti pa iz mednarodnih sporazumov med Skupnostjo in zadevno tretjo državo. Komisijo se spodbuja, da po potrebi predloži priporočila za pogajanja o ustreznih sporazumih s tretjimi državami, ki obravnavajo zanesljivost oskrbe Skupnosti z energijo, ali da potrebna vprašanja obravnava v okviru drugih pogajanj s temi tretjimi državami.

(21) Sprejeti bi bilo treba nadaljnje ukrepe, s katerimi bi zagotovili pregledne in nediskriminatorne tarife za dostop do prenosa. Navedene tarife bi morale veljati za vse uporabnike brez diskriminacije. Če se skladiščni objekti, skladiščna zmogljivost plinovoda ali sistemske storitve koristijo na dovolj konkurenčnem trgu, se dostop lahko dovoli na podlagi preglednih in nediskriminatornih tržnih mehanizmov.

(22) Treba je zagotoviti neodvisnost operaterjev skladiščnih sistemov, da se izboljša dostop tretjih strani do objektov za skladiščenje, ki so s tehničnega in/ali ekonomskega vidika potrebni za zagotavljanje učinkovitega dostopa za oskrbo odjemalcev. Zato je primerno, da objekte za skladiščenje upravljajo pravno ločeni subjekti, ki imajo dejansko pravico odločanja o sredstvih, ki so potrebna za vzdrževanje, upravljanje in razvoj objektov za skladiščenje. Treba je tudi povečati preglednost v zvezi z zmogljivostmi skladiščenja, ki se ponudijo tretjim stranem, in sicer tako, da se države članice obveže, da opredelijo in objavijo nediskriminatoren in jasen okvir, ki za objekte za skladiščenje določa ustrezen ureditveni režim.

Zahteve po zaupnosti poslovno občutljivih podatkov so zlasti pomembne, kadar gre za strateško pomembne podatke ali če ima skladišče samo enega uporabnika.

(23) Nediskriminatoren dostop do distribucijskega omrežja je odločilnega pomena za dostop do odjemalcev na maloprodajnem trgu. Možnosti za diskriminacijo pri dostopu tretjih strani in naložbah so manjše na ravni distribucije kot na ravni prenosa, saj sta na ravni distribucije prezasedenost in vpliv interesov v zvezi s proizvodnjo na splošno manjša kot na ravni prenosa. Poleg tega je pravno in funkcionalno ločevanje operaterjev distribucijskih sistemov v skladu z Direktivo 2003/55/ES obvezno šele od 1. julija 2007 in njegove učinke na notranji trg z zemeljskim plinom je treba še oceniti. Jasnejša določitev ter pravilno izvajanje in pozorno spremljanje trenutno veljavnih pravil o pravnem in funkcionalnem ločevanju lahko pripeljeta do dejanskega ločevanja. Da bi ustvarili enake pogoje v maloprodaji, bi bilo treba spremljati dejavnosti operaterjev distribucijskih sistemov in jim tako preprečiti, da bi svojo vertikalno integracijo izkoriščali za konkurenčni položaj na trgu, zlasti v zvezi z gospodinjskimi in malimi negospodinjskimi odjemalci.

(24) Da bi majhne operaterje distribucijskih sistemov razbremenili nesorazmerne finančne in upravne obremenitve, bi morale države članice imeti možnost, da po potrebi takšna podjetja oprostijo zahtev po pravnem ločevanju distribucije.

(25) Direktiva 2003/55/ES je uvedla zahtevo, da države članice vzpostavijo regulatorje s specifičnimi pristojnostmi. Vendar izkušnje kažejo, da je učinkovitost regulacije pogosto omejena, ker regulatorji niso dovolj neodvisni od vlade ter nimajo zadostnih pooblastil in diskrecije. Zato je Evropski svet na zasedanju 8. in 9. marca 2007 v Bruslju Komisijo pozval, naj pripravi zakonodajne predloge za nadaljnjo uskladitev pooblastil in krepitev neodvisnosti nacionalnih energetskih regulatorjev. Treba bi bilo predvideti možnost, da so ti nacionalni regulativni organi pristojni za sektorja električne energije in plina.

(26) Notranji trg bo pravilno deloval le, če bodo lahko energetski regulatorji odločali o vseh ustreznih regulativnih vprašanjih in če bodo popolnoma neodvisni od kakršnih koli drugih javnih ali zasebnih interesov. To pa ne preprečuje sodnega ali parlamentarnega nadzora v skladu z ustavnim pravom držav članic. Poleg tega tudi dejstvo, da proračun regulatorja odobri zakonodajalec, ne ovira proračunske samostojnosti.

(27) Da bi vsem akterjem na trgu, vključno z novimi udeleženci, omogočili dejanski dostop do trga, so potrebni nediskriminatorni izravnalni mehanizmi, ki odražajo stroške. To bi bilo treba doseči z vzpostavitvijo preglednih, tržno zasnovanih mehanizmov za oskrbo in nabavo plina, ki jih narekujejo zahteve po izravnavi. Nacionalni regulativni organi bi morali odigrati aktivno vlogo pri zagotavljanju, da bodo izravnalne tarife nediskriminatorne in da bodo odražale stroške. Hkrati bi bilo treba predvideti ustrezne spodbude, s katerimi bi uravnotežili dovajanje in odjem plina ter preprečili ogrožanje sistema.

(28) Nacionalni regulativni organi bi morali imeti možnost določati ali potrditi tarife ali metodologije za njihov izračun na podlagi predloga operaterja prenosnega ali operaterja(-ev) distribucijskega sistema ali operaterja sistema za utekočinjeni zemeljski plin (UZP) ali na podlagi predloga, o katerem se ta/ti operater(-ji) dogovori (-jo) z uporabniki omrežja. Pri izvajanju teh nalog bi morali nacionalni regulativni organi zagotoviti, da bodo tarife za prenos in distribucijo nediskriminatorne in da bodo odražale stroške, ter pri tem upoštevali mejne stroške omrežja, ki se jim je dolgoročno mogoče izogniti z ukrepi na področju uravnavanja povpraševanja.

(29) Energetski regulatorji bi morali imeti pooblastila, na podlagi katerih bi v zvezi s podjetji plinskega gospodarstva sprejemali zavezujoče odločitve, jim nalagali učinkovite, sorazmerne in odvračilne kazni ali pa predlagali, naj navedenim podjetjem takšne kazni naloži pristojno sodišče. Regulativne organe bi bilo treba pooblastiti tudi, da ne glede na uporabo pravil o konkurenci sprejemajo ustrezne ukrepe za spodbujanje učinkovite konkurence, ki je nujna za pravilno delovanje notranjega trga z zemeljskim plinom. Vzpostavitev programov za sprostitev plina je eden od možnih ukrepov za spodbujanje učinkovite konkurence in zagotovitev pravilnega delovanja trga. Energetski regulatorji bi morali imeti tudi pooblastila, da bi prispevali k zagotavljanju visokih standardov javnih storitev v skladu z odpiranjem trga, varstva ranljivih odjemalcev in dejanskega izvajanja ukrepov za varstvo potrošnikov. Navedene določbe ne bi smele posegati v pooblastila Komisije v zvezi z uporabo pravil o konkurenci, tudi preverjanjem združitev z razsežnostjo Skupnosti, ter v pravila glede notranjega trga, kot je prosti pretok kapitala. Neodvisni organ, pri katerem se lahko pritoži stranka, ki jo je prizadela odločitev nacionalnega regulatorja, bi lahko bilo sodišče ali drug pravosodni organ, pristojen za sodne presoje.

(30) Močno bi bilo treba spodbujati naložbe v večje nove infrastrukture, hkrati pa zagotoviti pravilno delovanje notranjega trga z zemeljskim plinom. Da bi povečali pozitivne učinke izvzetih infrastrukturnih projektov na konkurenco in zanesljivost oskrbe, je treba raziskati tržni interes v načrtovalni fazi projekta in izvajati pravila upravljanja prezasedenosti. Če je infrastruktura nameščena na ozemlju več držav članic, bi morala Agencija za sodelovanje energetskih regulatorjev, ustanovljena z Uredbo (ES) št. …/2009 Evropskega parlamenta in Sveta ([1]) („Agencija“), kot zadnjo možnost obravnavati zahteve za izvzetje ter tako bolje upoštevati njegove čezmejne posledice in olajšati upravno obravnavo. Poleg tega bi bilo zaradi izredno velikega profila tveganj pri konstrukciji takih izvzetih velikih infrastrukturnih projektov treba podjetjem z interesi na področju dobave in proizvodnje pri zadevnih projektih omogočiti začasna delna odstopanja od pravil o popolnem ločevanju. To bi moralo zaradi zanesljivosti oskrbe veljati zlasti za nove plinovode v Skupnosti, ki prenašajo plin iz tretjih držav v Skupnost.

(31) Notranji trg z zemeljskim plinom trpi pomanjkanje likvidnosti in preglednosti, ki ovira učinkovito dodeljevanje sredstev, upravljanje s tveganji in vstop novih akterjev. Treba bi bilo povečati zaupanje v trg, njegovo likvidnost in število udeležencev, zato bi bilo treba tudi okrepiti regulativni nadzor nad podjetji, ki se ukvarjajo z dobavo plina. Take zahteve ne bi smele posegati v veljavno zakonodajo Skupnosti o finančnih trgih in bi morale biti z njo skladne. Energetski regulatorji in regulatorji finančnih trgov morajo sodelovati, da drug drugemu omogočijo pregled nad zadevnimi trgi.

(32) Preden Komisija sprejme smernice, ki nadaljnje opredelijo vodenje evidence, Agencija in Odbor evropskih zakonodajalcev za vrednostne papirje („CESR“) skupaj preučita vsebino teh smernic in Komisiji ustrezno svetujeta. Agencija in CESR bi morala skupaj tudi nadalje preučiti, ali bi morale za transakcije pogodb o dobavi plina in izvedenih finančnih instrumentov za trgovanje s plinom veljati zahteve glede preglednosti pred in/ali po trgovanju in kakšna naj bi bila vsebina teh zahtev, ter ustrezno svetovati.

(33) Zaradi zanesljivosti oskrbe bi bilo treba spremljati ravnotežje med ponudbo in povpraševanjem v posamezni državi članici, spremljanju pa naj bi sledilo poročilo o razmerah na ravni Skupnosti, pri tem pa bi bilo treba

([1]) UL L …

upoštevati zmogljivost medsebojnih povezav med območji. Takšno spremljanje bi bilo treba izvesti dovolj zgodaj, da bi omogočilo sprejetje ustreznih ukrepov, če bi bila zanesljivost oskrbe ogrožena. Izgradnja in vzdrževanje potrebne omrežne infrastrukture, vključno z zmogljivostmi medsebojnih povezav, bi morala prispevati k zagotavljanju nemotene oskrbe s plinom.

(34) Države članice bi morale ob upoštevanju zahtev glede potrebne kakovosti poskrbeti za to, da bi bioplinu, plinu, pridobljenemu iz biomase, ali drugim vrstam plina zagotovile nediskriminatoren dostop do plinskega sistema, pod pogojem, da je takšen dostop trajno združljiv s tehničnimi pravili in varnostnimi standardi. S pravili in standardi, pri katerih bi upoštevali tudi kemične lastnosti plinov, bi zagotovili, da je te pline tehnično mogoče vnašati in jih varno prenašati prek sistema za zemeljski plin.

(35) Dolgoročne pogodbe še naprej ostajajo pomemben element pri oskrbi držav članic s plinom in bi jih bilo treba ohraniti kot eno od možnosti, ki so na voljo dobaviteljem plina, če ne spodkopavajo ciljev te direktive in so združljive s Pogodbo, vključno s predpisi o konkurenci. Zato je pri načrtovanju oskrbe in prenosnih zmogljivosti podjetij plinskega gospodarstva treba upoštevati dolgoročne pogodbe.

(36) Da bi ohranili visoka merila javnih storitev v Skupnosti, morajo države članice Komisijo redno obveščati o vseh ukrepih za uresničitev ciljev te direktive. Komisija bi morala redno objavljati poročila, v katerih bi analizirala ukrepe, sprejete na nacionalni ravni za izpolnitev ciljev v zvezi z javnimi storitvami, in primerjala njihovo učinkovitost, da bi lahko pripravila priporočila v zvezi z ukrepi za doseganje visokih standardov javnih storitev, ki jih bo treba sprejeti na nacionalni ravni.

Države članice bi morale odjemalcem zagotoviti, da bodo ob priključitvi na plinski sistem obveščeni o svojih pravicah do oskrbe z zemeljskim plinom določene kakovosti po primernih cenah. Ukrepi, ki jih države članice sprejmejo za zaščito končnih odjemalcev, se lahko razlikujejo glede na to, ali so namenjeni gospodinjskim odjemalcem ali malim in srednje velikim podjetjem.

(37) Spoštovanje obveznosti javnih storitev je osnovna zahteva te direktive in pomembno je, da direktiva določa skupne minimalne standarde, ki jih spoštujejo vse države članice, pri čemer so upoštevani cilji glede zaščite odjemalcev, zanesljivosti oskrbe, varstva okolja in enakovrednih ravni konkurenčnosti v vseh državah članicah. Pomembno je, da je mogoče obveznost javnih storitev razlagati na nacionalni osnovi ob upoštevanju nacionalnih okoliščin in v skladu z zakonodajo Skupnosti.

(38) Ukrepi, ki jih države članice izvajajo za uresničitev ciljev glede ekonomske in socialne kohezije, lahko med drugim vključujejo zlasti zagotavljanje ustreznih ekonomskih spodbud z uporabo vseh obstoječih nacionalnih orodij in orodij Skupnosti, kjer to ustreza. Takšna orodja lahko zajemajo mehanizme odgovornosti za jamstvo potrebnih investicij.

(39) Če ukrepi, ki jih države članice sprejmejo za izpolnitev obveznosti javnih storitev, predstavljajo državno pomoč po členu 87(1) Pogodbe, morajo države članice o tem obvestiti Komisijo v skladu s členom 88(3) Pogodbe.

(40) Zahteve glede javnih storitev in skupne minimalne standarde, ki izhajajo iz njih, je treba nadalje okrepiti ter tako zagotoviti, da konkurenca koristi vsem potrošnikom. Ključni vidik pri dobavi energije odjemalcem je dostop do podatkov o porabi, ki morajo biti na voljo odjemalcem, tako da lahko konkurente povabijo, da pripravijo ponudbo na podlagi teh podatkov. Potrošniki bi morali imeti tudi pravico do pravilne obveščenosti o svoji porabi energije. Redni podatki o stroških energije bodo spodbujali k varčevanju energije, saj bodo dajali odjemalcem neposredne povratne informacije o učinkih naložb v energetsko učinkovitost in drugačnega ravnanja.

(41) Da bi prispevali k zanesljivosti oskrbe in hkrati ohranili duh solidarnosti med državami članicami, zlasti v primeru krize na področju energetske oskrbe, je pomembno, da se zagotovi okvir za regionalno sodelovanje v duhu solidarnosti. Če se države članice tako odločijo, lahko duh solidarnosti temelji predvsem in pretežno na tržno zasnovanih mehanizmih.

(42) Da bi podpirale vzpostavitev notranjega trga z zemeljskim plinom, bi morale države članice spodbujati integracijo svojih nacionalnih trgov ter sodelovanje operaterjev sistemov na ravni Skupnosti in regionalni ravni.

(43) Regulativni organi bi morali prav tako zagotavljati informacije trgu, da Komisiji omogočijo, da opravlja svojo nalogo opazovanja in nadzorovanja notranjega trga z zemeljskim plinom in njegov kratkoročni, srednjeročni in dolgoročni razvoj, vključno z vidiki kot so ponudba in povpraševanje, infrastrukture za prenos in distribucijo, čezmejna trgovina, naložbe, veleprodajne in potrošniške cene, likvidnost trga, okoljske izboljšave in izboljšanje učinkovitosti.

(44) Ker cilja te direktive, in sicer vzpostavitve popolnoma delujočega notranjega trga z zemeljskim plinom, države članice ne morejo zadovoljivo doseči in ker ta cilj lažje doseže Skupnost, Skupnost lahko sprejme ukrepe v skladu z načelom subsidiarnosti iz člena 5 Pogodbe. Skladno z načelom sorazmernosti iz navedenega člena ta direktiva ne prekoračuje okvirov, ki so potrebni za doseganje navedenega cilja.

(45) Po Uredbi (ES) št. …/2009 Evropskega parlamenta in Sveta z dne … o pogojih za dostop do prenosnih omrežij zemeljskega plina [1] Komisija lahko sprejme smernice za doseganje potrebne stopnje usklajenosti. Takšne smernice, ki so zavezujoči izvedbeni ukrepi, so – tudi pri nekaterih določbah te direktive – koristno sredstvo, ki ga je mogoče po potrebi hitro prilagoditi.

(46) Ukrepe, potrebni za izvajanje te direktive, bi bilo treba sprejeti v skladu s Sklepom Sveta 1999/468/ES z dne 28. junija 1999 o določitvi postopkov za uresničevanje Komisiji podeljenih izvedbenih pooblastil [2].

(47) Zlasti bi bilo treba Komisiji podeliti pooblastila za sprejetje potrebnih smernic za zagotovitev minimalne stopnje usklajenosti, ki je potrebna, da se doseže cilj te direktive. Ker so ti ukrepi splošnega obsega in so namenjeni spreminjanju nebistvenih določb te direktive z njenim dopolnjevanjem z novimi nebistvenimi določbami, jih je treba sprejeti v skladu z regulativnim postopkom s pregledom iz člena 5a Sklepa 1999/468/ES.

(48) V skladu s točko 34 Medinstitucionalnega sporazuma o boljši pripravi zakonodaje [3] se države članice poziva, da za lastne potrebe in v interesu Skupnosti pripravijo tabele, ki naj kar najbolj nazorno prikazujejo korelacijo med to direktivo in ukrepi za prenos, ter da te tabele objavijo.

(49) Glede na obseg sprememb Direktive 2003/55/ES je zaradi jasnosti in racionalnosti zaželeno, da se zadevne določbe prenovijo in z novo direktivo združijo v enotno besedilo.

(50) Ta direktiva spoštuje temeljne pravice in upošteva načela, ki jih zlasti priznava Listina Evropske unije o temeljnih pravicah –

SPREJELA NASLEDNJO DIREKTIVO:

POGLAVJE I

Vsebina, področje uporabe in opredelitev pojmov

Člen 1

Vsebina in področje uporabe

1. Direktiva določa skupna pravila za prenos, distribucijo, dobavo in skladiščenje zemeljskega plina. Določa pravila glede organizacije in delovanja sektorja zemeljskega plina, dostop do trga, merila in postopke, ki se uporabljajo pri izdaji dovoljenj za prenos, distribucijo, dobavo in skladiščenje zemeljskega plina in obratovanje sistemov.

2. Pravila, ki jih ta direktiva določa za zemeljski plin, vključno z UZP, veljajo tudi za bioplin in plin, pridobljen iz biomase, ali druge vrste plinov, če je takšne pline tehnično mogoče varno vbrizgati v sistem zemeljskega plina in ga prek njega prenašati.

Člen 2

Opredelitev pojmov

V tej direktivi se uporabljajo naslednje opredelitve pojmov:

(1) „podjetje plinskega gospodarstva“ pomeni pravno ali fizično osebo, ki opravlja vsaj eno od naslednjih dejavnosti: pridobivanje, prenos, distribucija, dobava, nakup ali skladiščenje zemeljskega plina, vključno z UZP, in je odgovorna za komercialne, tehnične in/ali vzdrževalne naloge, povezane s temi dejavnostmi, vendar ne vključuje končnih odjemalcev;

(2) „pridobivalno cevovodno omrežje“ pomeni cevovod ali omrežje, uporabljeno in/ali zgrajeno kot del projekta za pridobivanje nafte ali plina ali se uporablja za prenos zemeljskega plina od enega ali več takih projektov do obrata za pripravo ali terminala ali do končnega obalnega pristajalnega terminala;

(3) „prenos“ pomeni transport zemeljskega plina po visokotlačnem plinovodnem omrežju z namenom dostave odjemalcem, vendar ne po pridobivalnem cevovodnem omrežju in ne vključuje dobave;

(4) „operater prenosnega sistema“ pomeni pravno ali fizično osebo, ki opravlja dejavnosti prenosa in je odgovorna za obratovanje prenosnega sistema, zagotavljanje njegovega vzdrževanje in po potrebi za njegov razvoj na danem območju, za medsebojne povezave z drugimi sistemi, kjer je ustrezno, in za zagotavljanje dolgoročne zmogljivosti sistema za zadovoljitev razumnih potreb po transportu plina;

(5) „distribucija“ pomeni transport zemeljskega plina po lokalnih ali regionalnih plinovodnih omrežjih z namenom oskrbe odjemalcev, vendar ne vključuje dobave;

(6) „operater distribucijskega sistema“ pomeni pravno ali fizično osebo, ki izvaja dejavnosti distribucije in je odgovorna za obratovanje distribucijskega sistema, zagotavljanje njegovega vzdrževanja in po potrebi za njegov razvoj na danem območju, za medsebojne povezave z drugimi sistemi, kjer je ustrezno, in za zagotavljanje dolgoročne zmogljivosti sistema za zadovoljitev razumnih potreb po distribuciji plina;

(7) „dobava“ pomeni prodajo odjemalcem, vključno z nadaljnjo prodajo zemeljskega plina, vključno z UZP;

(8) „dobavitelj“ pomeni pravno ali fizično osebo, ki opravlja dejavnost dobave;

(9) „skladišče“ pomeni objekt za skladiščenje zemeljskega plina, ki je v lasti podjetja plinskega gospodarstva in/ali ki ga upravlja podjetje plinskega gospodarstva, vključno z delom obrata za UZP, ki se uporablja za skladiščenje, razen tistega dela, ki je namenjen dejavnostim pridobivanja, in razen objektov, ki so rezervirani izključno za operaterje prenosnih sistemov in izvajanje njihovih dejavnosti;

[1] UL L …
[2] UL L 184, 17.7.1999, str. 23.
[3] UL C 321, 31.12.2003, str. 1.

(10) „operater skladiščnega sistema“ pomeni pravno ali fizično osebo, ki opravlja dejavnosti skladiščenja in je odgovorna za delovanje skladišča;

(11) „obrat za UZP“ pomeni terminal, ki se uporablja za utekočinjanje zemeljskega plina, ali uvoz, raztovarjanje in ponovno uplinjanje UZP in vključuje sistemske storitve in prehodna skladišča, ki so nujni pri postopku ponovnega uplinjanja in kasnejšem dovajanju plina v prenosni sistem, vendar ne sme vključevati nobenega dela terminalov za UZP, ki se uporablja za skladiščenje;

(12) „operater sistema za UZP“ pomeni pravno ali fizično osebo, ki izvaja dejavnosti utekočinjanja zemeljskega plina ali dejavnosti uvoza, raztovarjanja in ponovnega uplinjanja UZP, in je odgovorna za upravljanje obrata za UZP;

(13) „sistem“ pomeni prenosno omrežje, distribucijsko omrežje, obrat za UZP oziroma skladišče, ki je v lasti podjetja plinskega gospodarstva in/ali ki ga upravlja podjetje plinskega gospodarstva, vključno s skladiščno zmogljivostjo plinovoda in njenimi objekti, ki opravljajo sistemske storitve, ter s tistimi objekti povezanih podjetij, ki so potrebni za zagotavljanje dostopa do prenosa, distribucije in UZP;

(14) „sistemske storitve“ pomenijo vse storitve, ki so nujne za zagotavljanje dostopa do in obratovanje prenosnih omrežij, distribucijskih omrežij, obratov za UZP in/ali skladišč, vključno z izravnavo obremenitve in mešanjem, vendar ne vključujejo objektov, ki so rezervirani izključno za operaterje prenosnih sistemov in izvajanje njihovih dejavnosti;

(15) „skladiščna zmogljivost plinovoda“ pomeni skladiščenje plina s kompresijo v prenosnih in distribucijskih sistemih, vendar ne vključuje naprav, ki so rezervirane za operaterje prenosnih sistemov in izvajanje njihovih dejavnosti;

(16) „povezani sistem“ pomeni več sistemov, ki so povezani drug z drugim;

(17) „povezovalni plinovod“ pomeni prenosni plinovod, ki prečka ali povezuje meje dveh držav članic izključno zaradi povezave nacionalnih prenosnih omrežij teh držav članic;

(18) „neposredni plinovod“ pomeni plinovod zemeljskega plina, ki dopolnjuje povezani sistem;

(19) „integrirano podjetje plinskega gospodarstva“ pomeni vertikalno ali horizontalno integrirano podjetje;

(20) „vertikalno integrirano podjetje“ pomeni podjetje ali skupino podjetij plinskega gospodarstva, v katerih lahko nadzor izvaja ista oseba ali iste osebe, in sicer neposredno ali posredno, in v katerih podjetje ali skupina podjetij opravlja vsaj eno od dejavnosti prenosa, distribucije, UZP ali skladiščenja in vsaj eno od dejavnosti pridobivanja ali dobave zemeljskega plina;

(21) „horizontalno integrirano podjetje“ pomeni podjetje, ki izvaja vsaj eno od dejavnosti pridobivanja, prenosa, distribucije, dobave ali skladiščenja zemeljskega plina in neplinsko dejavnost;

(22) „povezana podjetja“ pomenijo hčerinska podjetja v smislu člena 41 Sedme direktive Sveta 83/349/EGS z dne 13. junija 1983 o konsolidiranih računovodskih izkazih, ki temelji na členu 44(2)(g) (*) Pogodbe ([1]), in/ali povezana podjetja v smislu člena 33(1) navedene direktive in/ali podjetja, ki pripadajo istim delničarjem;

(23) „uporabniki sistema“ pomenijo pravne ali fizične osebe, ki dobavljajo v sistem ali ki se jim dobavlja iz sistema;

(24) „odjemalci“ pomenijo trgovce ali končne odjemalce zemeljskega plina ali podjetja plinskega gospodarstva, ki kupujejo zemeljski plin;

(25) „gospodinjski odjemalci“ pomenijo odjemalce, ki kupujejo zemeljski plin za svojo lastno rabo v gospodinjstvu;

(26) „negospodinjski odjemalci“ pomenijo odjemalce, ki kupujejo zemeljski plin, ki ni namenjen za rabo v lastnem gospodinjstvu;

(27) „končni odjemalci“ pomenijo odjemalce, ki kupujejo zemeljski plin za svojo lastno rabo;

(28) „upravičeni odjemalci“ pomenijo odjemalce, ki lahko kupujejo plin od dobavitelja po lastni izbiri v smislu člena 36;

(29) „trgovci na debelo“ pomenijo pravne ali fizične osebe razen operaterjev prenosnih sistemov in operaterjev distribucijskih sistemov, ki kupujejo zemeljski plin za nadaljnjo prodajo znotraj ali zunaj sistema, kjer imajo sedež;

(30) „dolgoročno načrtovanje“ pomeni dolgoročno načrtovanje oskrbovalnih in prenosnih zmogljivosti podjetij plinskega gospodarstva za zadostitev povpraševanja po zemeljskem plinu iz sistema, z namenom zagotoviti raznolike dobavne vire in zanesljivo oskrbo odjemalcev;

(31) „nastajajoči trg“ pomeni državo članico, v kateri je bila prva trgovska dobava v okviru prve dolgoročne pogodbe za oskrbo z zemeljskim plinom izvršena pred manj kot 10 leti;

(32) „zanesljivost“ pomeni zanesljivost dobave in oskrbe z zemeljskim plinom ter tehnično varnost;

(33) „nova infrastruktura“ pomeni infrastrukturo, ki ni bila dokončana do začetka veljavnosti te direktive;

(34) „pogodba o dobavi plina“ pomeni pogodbo za dobavo zemeljskega plina, ne vključuje pa izvedenih finančnih instrumentov za trgovanje s plinom;

(35) „izvedeni finančni instrument za trgovanje s plinom“ pomeni finančni instrument, opredeljen v točkah 5, 6 ali 7 oddelka C Priloge I k Direktivi 2004/39/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 21. aprila 2004 o trgih finančnih instrumentov ([2]), če se ta instrument nanaša na zemeljski plin;

(36) „nadzor“ pomeni kakršne koli pravice, pogodbe ali druga sredstva, ki vsak zase ali skupaj in ob upoštevanju ustreznih dejanskih ali pravnih okoliščin omogočajo izvajanje odločilnega vpliva v podjetju, zlasti z:

(a) lastništvom ali pravico do uporabe celotnega ali dela premoženja podjetja;

(*) Naslov Direktive 83/349/EGS je bil prilagojen zaradi upoštevanja preštevilčenja členov Pogodbe o ustanovitvi Evropske skupnosti v skladu s členom 12 Amsterdamske pogodbe; prvotno sklicevanje je bilo na člen 54(3)(g).

([1]) UL L 193, 18.7.1983, str. 1.

([2]) UL L 145, 30.4.2004, str. 1.

(b) pravicami ali pogodbami, ki zagotavljajo odločilen vpliv na sestavo, glasovanje ali odločitve organov podjetja.

POGLAVJE II

Splošna pravila za organizacijo sektorja

Člen 3

Obveznosti javnih storitev in varstvo odjemalcev

1. Države članice na podlagi svoje institucionalne organiziranosti in ob ustreznem upoštevanju načela subsidiarnosti zagotavljajo, da podjetja plinskega gospodarstva brez poseganja v odstavek 2 delujejo skladno z načeli te direktive z namenom oblikovanja konkurenčnega, zanesljivega in sonaravnega trga z zemeljskim plinom ter teh podjetij ne diskriminirajo glede pravic ali obveznosti.

2. Ob doslednem spoštovanju ustreznih določb Pogodbe, zlasti njenega člena 86, lahko države članice zaradi splošnega gospodarskega interesa naložijo podjetjem, ki delujejo v plinskem sektorju, obveznosti javnih storitev, ki se lahko nanašajo na zanesljivost, vključno z zanesljivostjo oskrbe, na rednost, kakovost in ceno oskrbe in na varovanje okolja, vključno z učinkovito rabo energije in varstvom podnebja. Te obveznosti so jasno določene, pregledne, nediskriminatorne in preverljive ter morajo podjetjem plinskega gospodarstva v Skupnosti zagotavljati enak dostop do domačih potrošnikov. V zvezi z zanesljivostjo oskrbe, učinkovito rabo energije/uravnavanjem povpraševanja in za uresničitev okoljskih ciljev, navedenih v tem odstavku, lahko države članice uvedejo dolgoročno načrtovanje in pri tem upoštevajo možnost želje tretjih strani za dostop do sistema.

3. Države članice sprejmejo ustrezne ukrepe, da zaščitijo končne odjemalce in zagotovijo visoko raven varstva potrošnikov in poskrbijo zlasti za ustrezne nadzorne ukrepe za zaščito socialno najbolj ogroženih odjemalcev, vključno z ustreznimi ukrepi, s katerimi se skuša preprečiti njihov odklop. V tej zvezi lahko sprejmejo ustrezne ukrepe za zaščito odjemalcev, ki so priključeni na omrežje plina na odmaknjenih območjih. Države članice lahko imenujejo zasilnega dobavitelja odjemalcem, ki so priključeni na plinsko omrežje. Zagotoviti morajo visoko raven varstva potrošnikov, zlasti glede preglednosti splošnih pogodbenih pogojev, splošnih informacij in mehanizmov za reševanje sporov. Države članice upravičenim odjemalcem zagotovijo dejansko možnost zamenjave dobavitelja. Vsaj kar zadeva gospodinjske odjemalce, morajo ti ukrepi vključevati tudi ukrepe, navedene v Prilogi I.

4. Države članice uvedejo ustrezne ukrepe za izpolnitev ciljev glede socialne in gospodarske kohezije in varstva okolja, ki lahko vključujejo sredstva za boj proti podnebnim spremembam, in zanesljivosti oskrbe. Ti ukrepi lahko zajemajo zlasti zagotavljanje zadostnih gospodarskih spodbud z uporabo, kjer to ustreza, vseh obstoječih nacionalnih instrumentov in instrumentov Skupnosti za vzdrževanje in izgradnjo potrebne omrežne infrastrukture, skupaj z zmogljivostmi za medsebojno povezovanje.

5. Države članice se lahko odločijo, da ne bodo uporabile določb iz člena 4 v zvezi z distribucijo, če bi uporaba teh določb pravno ali dejansko ovirala izpolnjevanje obveznosti, ki so naložene podjetjem plinskega gospodarstva splošnega gospodarskega pomena, in če to ne vpliva na razvoj trgovanja v taki meri, da bi bilo to v nasprotju z interesi Skupnosti. Interesi Skupnosti vključujejo med drugim konkurenco za upravičene odjemalce v skladu s to direktivo in členom 86 Pogodbe.

6. Države članice morajo po tem, ko bodo začele izvajati to direktivo, obvestiti Komisijo o vseh ukrepih, ki jih sprejmejo za izpolnitev obveznosti v zvezi javnimi storitvami, vključno z varstvom potrošnikov in okolja, in o njihovem možnem vplivu na nacionalno in mednarodno konkurenco, ne glede na to, ali je zaradi takšnih ukrepov potrebno odstopanje od določb te direktive ali ne. Komisijo nato vsaki dve leti obveščajo o vseh spremembah takšnih ukrepov, ne glede na to, ali je zaradi tega potrebno odstopanje od te direktive ali ne.

Člen 4

Postopek za izdajo dovoljenj

1. Če se za gradnjo ali obratovanje objektov za zemeljski plin zahteva dovoljenje (npr: licenca, energetsko dovoljenje, koncesija, soglasje ali odobritev), države članice ali pristojni organ, ki ga te imenujejo, izdajo dovoljenje za gradnjo oziroma obratovanje takih naprav, plinovodov in z njimi povezane opreme na svojem ozemlju, skladno z odstavki od 2 do 4. Države članice ali pristojni organ, ki ga imenujejo, lahko na isti podlagi izdajo dovoljenja za dobavo zemeljskega plina in za trgovce na debelo.

2. Države članice, ki imajo sistem dovoljenj, določijo objektivna in nediskriminatorna merila, ki jih mora izpolnjevati podjetje, ki zaprosi za dovoljenje za gradnjo oziroma upravljanje naprav za zemeljski plin ali za dovoljenje za oskrbo z zemeljskim plinom. Nediskriminatorna merila in postopki za izdajo dovoljenj se objavijo.

3. Države članice zagotovijo, da je prosilec obveščen o razlogih zavrnitve vloge za pridobitev dovoljenja ter da so ti razlogi objektivni in nediskriminatorni. Razlogi za takšno zavrnitev se pošljejo Komisiji v vednost. Države članice uvedejo postopek, ki prosilcu omogoča pritožbo zoper tako zavrnitev.

4. Za razvoj novo oskrbovanih območij in za učinkovito obratovanje nasploh ter brez poseganja v člen 37 lahko države članice zavrnejo izdajo novega dovoljenja za gradnjo in obratovanje distribucijskih plinovodnih sistemov na določenem območju, potem ko so takšni sistemi zgrajeni ali se nameravajo graditi na tem območju in če obstoječa ali načrtovana zmogljivost ni dovolj izkoriščena.

Člen 5

Spremljanje zanesljivosti oskrbe

Države članice zagotovijo spremljanje zanesljivosti oskrbe. Če države članice to ocenijo kot primerno, lahko to nalogo zaupajo regulativnim organom iz člena 44(1). Takšno spremljanje pokriva zlasti ravnotežje med ponudbo in povpraševanjem na nacionalnem trgu, raven predvidenega prihodnjega povpraševanja in razpoložljivih zalog, predvidene dodatne zmogljivosti, ki se načrtujejo ali gradijo, ter kakovost in raven vzdrževanja omrežij, kakor tudi ukrepe ob konični obremenitvi in izpadu enega ali več dobaviteljev. Pristojni organi vsako leto do 31. julija objavijo poročilo s pregledom ugotovitev, ki so rezultat spremljanja teh vprašanj, in kakršne koli sprejete ali predvidene ukrepe, ki zadevajo ta vprašanja, ter to poročilo takoj pošljejo Komisiji.

Člen 6

Regionalna solidarnost

1. Da bi zagotovili zanesljivo oskrbo na notranjem trgu z zemeljskim plinom, države članice sodelujejo z namenom spodbujanja regionalne in dvostranske solidarnosti.

2. Takšno sodelovanje vključuje razmere, katerih kratkoročna posledica so ali verjetno bodo resne motnje v dobavi, ki prizadenejo državo članico. Vključuje:

(a) usklajevanje nacionalnih nujnih ukrepov iz člena 8 Direktive Sveta 2004/67/ES z dne 26. aprila 2004 o ukrepih za zagotavljanje zanesljivosti oskrbe z zemeljskim plinom ([1]);

(b) določitev in po potrebi razvoj ali nadgradnjo povezav za električno energijo in zemeljski plin, ter

(c) pogoje in praktične podrobnosti za medsebojno pomoč.

3. Komisija je obveščena o takšnem sodelovanju.

4. Komisija lahko sprejme smernice za regionalno sodelovanje v duhu solidarnosti. Ti ukrepi, namenjeni spreminjanju nebistvenih določb te direktive z njenim dopolnjevanjem, se sprejmejo v skladu z regulativnim postopkom s pregledom iz člena 50(3).

Člen 7

Spodbujanje regionalnega sodelovanja

1. Države članice sodelujejo med seboj, da bi svoje nacionalne trge povezale vsaj na regionalni ravni. Države članice zlasti spodbujajo sodelovanje operaterjev prenosnih omrežij na regionalni ravni ter usklajenost svojega pravnega in regulativnega okvira. Geografska območja, na katera se nanaša to regionalno sodelovanje, vključujejo geografska območja, opredeljena v skladu s členom 12(3) Uredbe (ES) št. …/2009. To sodelovanje lahko zajema tudi druga geografska območja.

2. Države članice z izvajanjem te direktive zagotovijo, da imajo operaterji prenosnih sistemov za dodeljevanje zmogljivosti in preverjanje zanesljivosti omrežja enega ali več integriranih sistemov na regionalni ravni, ki zajemajo dve ali več držav članic.

3. Če operaterji vertikalno integriranih prenosnih sistemov sodelujejo pri skupnem podjetju, ustanovljenem zaradi izvajanja sodelovanja, skupno podjetje oblikuje in izvaja program za doseganje skladnosti, ki določa ukrepe, ki bodo sprejeti za zagotovitev, da se prepreči diskriminatorno in protikonkurenčno ravnanje. Program za doseganje skladnosti določa posebne obveznosti, ki jih morajo zaposleni izpolniti za uresničitev cilja preprečitve diskriminatornega in protikonkurenčnega ravnanja. Odobri ga Agencija. Upoštevanje zastavljenih ciljev programa neodvisno spremlja nadzornik za skladnost operaterjev vertikalno integriranih prenosnih sistemov.

Člen 8

Tehnična pravila

Države članice zagotovijo, da so tehnična varnostna merila določena ter da so izdelana in javnosti dostopna tehnična pravila, ki določajo minimalne tehnične projektne in obratovalne zahteve za priključitev na sistem za UZP, skladišč, drugih prenosnih in distribucijskih sistemov ter neposrednih plinovodov. Ta tehnična pravila zagotavljajo interoperabilnost sistemov ter so objektivna in nediskriminatorna. Sporočiti jih je treba Komisiji v skladu s členom 8 Direktive 98/34/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 22. junija 1998 o določitvi postopka za zbiranje informacij na področju tehničnih standardov in tehničnih predpisov ter tehničnih predpisov o storitvah informacijske družbe ([2]).

POGLAVJE III

Prenos, skladiščenje in UZP

Člen 9

Ločevanje prenosnih sistemov in operaterjev prenosnih sistemov

1. Države članice zagotovijo, da od … (*):

(a) vsako podjetje, ki ima v lasti prenosni sistem, deluje kot operater prenosnega sistema;

(b) ista oseba oziroma iste osebe ne smejo:

(i) izvajati neposrednega ali posrednega nadzora nad podjetjem, ki opravlja dejavnost proizvodnje ali dobave, in hkrati ne smejo izvajati neposrednega ali posrednega nadzora nad operaterjem prenosnega sistema ali prenosnim sistemom ali uveljavljati kakršne koli pravice nad njima, ali

([1]) UL L 127, 29.4.2004, str. 92.

([2]) UL L 204, 21.7.1998, str. 37.

(*) Datum za prenos te direktive plus eno leto, torej 30 mesecev po začetku veljavnosti te direktive.

(ii) izvajati neposrednega ali posrednega nadzora nad operaterjem prenosnega sistema ali prenosnim sistemom, in hkrati ne smejo izvajati neposrednega ali posrednega nadzora nad podjetjem, ki opravlja dejavnost proizvodnje ali dobave, ali uveljavljati kakršne koli pravice nad njim;

(c) ista oseba oziroma osebe ne morejo imenovati članov nadzornega sveta, uprave ali organov, ki pravno zastopajo podjetje, pri operaterju prenosnega sistema ali prenosnem sistemu in hkrati ne smejo izvajati neposrednega ali posrednega nadzora ali uveljavljati pravic nad podjetjem, ki opravlja dejavnost proizvodnje ali dobave, in

(d) ista oseba ne more biti član nadzornega sveta, uprave ali organov, ki pravno zastopajo podjetje, pri podjetju, ki opravlja dejavnost proizvodnje ali dobave, in hkrati pri operaterju prenosnega sistema ali prenosnem sistemu.

2. Pravice iz točk (b) in (c) odstavkov 1 vključujejo zlasti:

(a) pravico do izvrševanja glasovalnih pravic, ali

(b) pravico do imenovanja članov nadzornega sveta, uprave ali organov, ki pravno zastopajo podjetje.

3. Za namene točke (b) odstavka 1 pojem „podjetje, ki opravlja katero koli dejavnost proizvodnje ali dobave“ vključuje pojem „podjetje, ki opravlja katero koli dejavnost proizvodnje in dobave“ v smislu Direktive 2009/…/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne … o skupnih pravilih za notranji trg z električno energijo ([1]), pojma „operater prenosnega sistema“ in „prenosni sistem“ pa vključujeta pojma „operater prenosnega sistema“ in „prenosni sistem“ v smislu Direktive 2009/…/ES.

4. Države članice lahko dovolijo odstopanja od točk (b) in (c) odstavka 1 do … (*), če operaterji prenosnega sistema niso del vertikalno integriranega podjetja.

5. Obveznost iz točke (a) odstavka 1 tega člena se šteje za izpolnjeno, če dve ali več podjetij, ki imajo v lasti prenosne sisteme, ustanovi skupno podjetje, ki deluje kot operater zadevnih prenosnih sistemov v dveh ali več državah članicah. Nobeno drugo podjetje ne more biti del tega skupnega podjetja, razen če je bilo odobreno v skladu s členom 15 kot samostojni operater sistema ali kot neodvisni operater prenosnega sistema za namene poglavja IV.

6. Če je oseba iz točk (b), (c) in (d) odstavka 1 država članica ali drug javni organ, se dva ločena javna organa, ki izvajata nadzor nad operaterjem prenosnega sistema ali prenosnim sistemom na eni strani in nad podjetjem, ki opravlja dejavnost na področju proizvodnje ali dobave na drugi strani, za namene izvajanja tega člena ne štejeta za isto osebo ali osebi.

7. Države članice zagotovijo, da se poslovno občutljivi podatki iz člena 16, s katerimi razpolagajo operater prenosnega sistema, ki je bil del vertikalno integriranega podjetja, in njegovo osebje, ne posredujejo podjetjem, ki opravljajo katero koli dejavnost proizvodnje ali dobave.

8. Če je na dan … (**) prenosni sistem v lasti vertikalno integriranega podjetja, se držav članic lahko odloči, da ne bo uporabljala odstavka 1.

V tem primeru zadevna država članica:

(a) imenuje neodvisnega operaterja prenosnega sistema v skladu s členom 14, ali

(b) ravna skladno z določbami poglavja IV.

9. Če je na dan … (**) prenosni sistem v lasti vertikalno integriranega podjetja ter obstaja ureditev, ki zagotavlja večjo dejansko neodvisnost operaterja prenosnega sistema kot določbe poglavja IV, se država članica lahko odloči, da ne uporabi odstavka 1.

10. Preden se podjetje odobri in imenuje za operaterja prenosnega sistema v skladu z odstavkom 9 tega člena, se certificira v skladu s postopki iz člena 10(4), (5) in (6) te direktive ter člena 3 Uredbe (ES) št. …/2009, v skladu s katerimi Komisija preveri, ali veljavna ureditev nedvomno zagotavlja večjo dejansko neodvisnost operaterja prenosnega sistema kot določbe poglavja IV.

11. Vertikalno integriranemu podjetju, ki ima v lasti prenosni sistem, se v nobenem primeru ne sme preprečiti, da sprejme ukrepe za izpolnjevanje zahtev iz odstavka 1.

12. Podjetja, ki opravljajo dejavnost proizvodnje ali dobave, v nobenem primeru ne smejo prevzeti neposrednega ali posrednega nadzora ali uveljavljati kakršnih koli pravic nad operaterji ločenega prenosnega sistema v državah članicah, ki uporabljajo odstavek 1.

Člen 10

Imenovanje in certificiranje operaterjev prenosnih sistemov

1. Preden se podjetje odobri in imenuje za operaterja prenosnega sistema, se certificira v skladu s postopki iz odstavkov (4), (5) in (6) člena 10 te direktive ter člena 3 Uredbe (ES) št. …/2009.

2. Podjetja, ki imajo v lasti prenosni sistem in ki jih je nacionalni regulativni organ v skladu s certifikacijskim postopkom spodaj certificiral, da izpolnjujejo zahteve iz člena 9, države članice odobrijo in imenujejo za operaterje prenosnega sistema. Imenovanje operaterjev prenosnega sistema se sporoči Komisiji in objavi v *Uradnem listu Evropske unije*.

([1]) UL L …

(*) Datum za prenos te direktive plus dve leti, torej 42 mesecev po začetku veljavnosti te direktive.

(**) Datum začetka veljavnosti te direktive.

3. Operaterji prenosnega sistema regulativni organ obvestijo o vseh načrtovanih transakcijah, zaradi katerih bi bila lahko potrebna ponovna preučitev skladnosti z zahtevami iz člena 9.

4. Regulativni organi spremljajo, ali operaterji prenosnega sistema izpolnjujejo zahteve iz člena 9. Da zagotovi izpolnjevanje teh zahtev, začnejo certifikacijski postopek:

(a) po prejemu obvestila s strani operaterja prenosnega sistema v skladu z odstavkom 3;

(b) na lastno pobudo, če so seznanjeni s tem, da bi bile lahko zaradi načrtovane spremembe pravic ali vpliva nad lastniki prenosnega sistema ali operaterji prenosnega sistema kršen člen 9, ali če imajo utemeljen razlog za domnevo, da je do take kršitve že prišlo, ali

(c) na utemeljeno zahtevo Komisije.

5. Regulativni organi sprejmejo odločitev glede certificiranja operaterja prenosnega sistema v štirih mesecih od datuma obvestila s strani operaterja prenosnega sistema ali od datuma zahteve Komisije. Po preteku tega roka se šteje, da je bilo certificiranje odobreno. Izrecna odločitev ali tihi pristanek regulativnega organa lahko začne učinkovati šele po zaključku postopka iz odstavka 6.

6. Izrecno odločitev ali tihi pristanek v zvezi s certificiranjem operaterja prenosnega sistema regulativni organ takoj posreduje Komisiji, skupaj z vsemi zadevnimi podatki, ki se nanašajo na odločitev. Komisija postopa v skladu s postopkom iz člena 3 Uredbe (ES) št. …/2009.

7. Regulativni organi in Komisija lahko od operaterjev prenosnega sistema in podjetij, ki opravljajo dejavnost proizvodnje ali dobave, zahtevajo vse informacije, ki jih potrebujejo za izvajanje svojih nalog iz tega člena.

8. Regulativni organi in Komisija poskrbijo za zaupnost poslovno občutljivih podatkov.

Člen 11

Certificiranje v zvezi s tretjimi državami

1. Če certificiranje zahteva lastnik prenosnega sistema ali operater prenosnega sistema, ki ga nadzoruje oseba ali osebe iz tretje države ali tretjih držav, regulativni organ o tem obvesti Komisijo.

Regulativni organ tudi nemudoma obvesti Komisijo o kakršnih koli okoliščinah, zaradi katerih bi oseba ali osebe iz tretje države ali tretjih držav lahko pridobile nadzor nad prenosnim sistemom ali operaterjem prenosnega sistema.

2. Operaterji prenosnega sistema obvestijo regulativni organ o kakršnih koli okoliščinah, zaradi katerih bi oseba ali osebe iz tretje države ali tretjih držav lahko pridobile nadzor nad prenosnim sistemom ali operaterjem prenosnega sistema.

3. Regulativni organ sprejme osnutek odločitve glede certificiranja operaterja prenosnega sistema v štirih mesecih od datuma obvestila s strani operaterja prenosnega sistema. Certificiranje se zavrne, če:

(a) zadevni subjekt izpolnjuje zahteve iz člena 9 ter

(b) regulativnemu organu ali drugemu pristojnemu organu, ki ga je imenovala država članica, ni bilo dokazano, da odobritev certificiranja ne bo ogrozila zanesljivosti oskrbe države članice in Skupnosti z energijo. Pri preučitvi tega vprašanja regulativni ali drugi imenovani pristojni organ upošteva:

(i) pravice in obveznosti Skupnosti v zvezi s to tretjo državo, ki izhajajo iz mednarodnega prava ter iz sporazumov, sklenjenih z eno ali več tretjimi državami, katerih podpisnica je Skupnost in ki obravnavajo zanesljivost oskrbe z energijo;

(ii) pravice in obveznosti držav članic do te tretje države, ki izhajajo iz sporazumov, sklenjenih z njo, če so v skladu s pravom Skupnosti, in

(iii) druge posebne lastnosti primera in zadevne tretje države.

4. Regulativni organ Komisijo nemudoma seznani z odločitvijo in z vsemi ustreznimi informacijami v zvezi z njo.

5. Država članica zagotovi, da regulativni organ in/ali imenovani pristojni organ iz točke (b) odstavka 3 pred sprejetjem odločitve regulativnega organa o certificiranju Komisijo zaprosi za mnenje o tem, ali:

(a) zadevni subjekt izpolnjuje zahteve iz člena 9 ter

(b) lahko odobritev certificiranja ogrozi zanesljivost oskrbe Skupnosti z energijo.

6. Komisija zahtevo iz odstavka 5 preuči takoj po prejemu. Komisija v dveh mesecih po prejemu zahteve izda mnenje nacionalnemu regulativnemu organu ali imenovanemu pristojnemu organu, če je ta zaprosil za mnenje.

Komisija lahko pri pripravi mnenja zaprosi za stališče Agencijo, državo članico in zainteresirane strani. V tem primeru se dvomesečni rok podaljša še za dva meseca.

Če Komisija v roku iz prvega in drugega pododstavka ne izda mnenja, se šteje, da ne nasprotuje odločitvi regulativnega organa.

7. Pri ocenjevanju, ali bo nadzor osebe ali oseb iz tretje države ali tretjih držav ogrozil zanesljivost oskrbe Skupnosti z energijo, Komisija upošteva:

(a) posebne lastnosti primera in zadevne tretje države ali tretjih držav ter

(b) pravice in obveznosti Skupnosti v zvezi s to tretjo državo ali tretjimi državami, ki izhajajo iz mednarodnega prava ter iz sporazumov, sklenjenih z eno ali več tretjimi državami, katerih podpisnica je Skupnost in ki obravnavajo zanesljivost oskrbe.

8. Nacionalni regulativni organ sprejme končno odločitev o certificiranju v dveh mesecih po izteku roka iz odstavka 6. Nacionalni regulativni organ pri sprejetju končne odločitve v čim večji meri upošteva mnenje Komisije. Države članice imajo v vsakem primeru pravico, da certificiranje zavrnejo, če menijo, da bi njegova odobritev ogrozila zanesljivost oskrbe države članice z energijo. Če je država članica za oceno točke (b) odstavka 3 imenovala drugi pristojni organ, lahko od nacionalnega regulativnega organa zahteva, da sprejme končno odločitev v skladu z oceno tega pristojnega organa. Končna odločitev regulativnega organa in mnenje Komisije se objavita skupaj.

9. Nobena določba v tem členu ne sme vplivati na pravico držav članic, da v skladu z zakonodajo Skupnosti izvajajo nacionalni pravni nadzor, da bi tako zaščitile legitimne interese javne varnosti.

10. Komisija lahko sprejme smernice, v katerih je podrobno določen postopek za uporabo tega člena. Ti ukrepi, namenjeni spreminjanju nebistvenih določb te direktive z njenim dopolnjevanjem, se sprejmejo v skladu z regulativnim postopkom s pregledom iz člena 50(3).

11. Ta člen se z izjemo točke (a) odstavka 3 tega člena uporablja tudi za države članice, za katere velja odstopanje iz člena 48.

Člen 12

Imenovanje operaterjev skladiščnih sistemov in sistemov za UZP

Države članice imenujejo ali zahtevajo od podjetja plinskega gospodarstva, ki ima v lasti skladišča ali obrate za UZP, da imenuje enega ali več operaterjev skladiščnih sistemov in sistemov za UZP za obdobje, ki ga določijo države članice glede na oceno učinkovitosti in gospodarskega ravnotežja.

Člen 13

Naloge operaterjev prenosnega sistema, skladiščnega sistema in/ali sistema za UZP

1. Vsak operater prenosnega sistema, skladiščnega sistema in/ali sistema za UZP:

(a) obratuje z varnimi, zanesljivimi in učinkovitimi napravami za prenos, skladiščenje in/ali obrati za UZP, jih vzdržuje in razvija glede na gospodarske razmere, ter pri tem ustrezno pozornost nameni okolju;

(b) ne diskriminira med posameznimi uporabniki sistema ali vrstami uporabnikov sistema, posebno ne v korist svojih povezanih podjetij;

(c) posreduje kateremu koli drugemu operaterju prenosnega sistema, operaterju skladiščnega sistema, operaterju sistema za UZP in/ali operaterju distribucijskega sistema dovolj informacij, da se lahko zagotovi prenos in skladiščenje zemeljskega plina, ki bo združljiv z varnim in učinkovitim obratovanjem povezanega sistema, in

(d) uporabnikom sistema zagotovi informacije, ki jih potrebujejo za učinkovit dostop do sistema.

2. Pravila, ki jih operaterji prenosnih sistemov sprejmejo za izravnavo v prenosnem sistemu plina, skupaj s pravili za zaračunavanje uporabnikom sistema v njihovem omrežju za povzročanje energetskega neravnotežja, so objektivna, pregledna in nediskriminatorna. Pogoji, skupaj s pravili in tarifami operaterjev prenosnega sistema za opravljanje takšnih storitev, se določijo nediskriminatorno z upoštevanjem stroškov v skladu z načini, združljivimi s členom 40(6), in se objavijo.

3. Države članice lahko od operaterjev prenosnih sistemov zahtevajo, da izpolnjujejo minimalne zahteve glede vzdrževanja in razvoja prenosnih sistemov, tudi glede zmogljivosti za medsebojno povezovanje.

4. Operaterji prenosnih sistemov nabavljajo energijo, ki jo potrebujejo za opravljanje svojih dejavnosti, po preglednih, nediskriminatornih in tržno zasnovanih postopkih.

Člen 14

Samostojni operaterji sistemov

1. Če je prenosni sistem na dan … (*) v lasti vertikalno integriranega podjetja, se lahko države članice odločijo, da ne uporabijo člena 9(1) in imenujejo samostojnega operaterja sistema na predlog lastnika prenosnega sistema. Takšno imenovanje mora potrditi Komisija.

2. Države članice lahko samostojnega operaterja sistema odobrijo in imenujejo samo pod naslednjimi pogoji:

(a) kandidat za operaterja je dokazal, da izpolnjuje zahteve iz člena 9(1)(b), (c) in(d);

(b) kandidat za operaterja je dokazal, da ima na voljo zahtevana finančna sredstva ter tehnične, fizikalne in človeške vire, da lahko opravlja naloge iz člena 13;

(c) kandidat za operaterja se je obvezal, da se bo držal 10-letnega razvojnega načrta omrežja, ki ga spremlja regulativni organ;

(*) Datum začetka veljavnosti te direktive.

(d) lastnik prenosnega sistema je dokazal sposobnost, da izpolnjuje svoje obveznosti iz odstavka 5. V ta namen predloži vse osnutke pogodbenih dogovorov s podjetjem kandidatom in katerim koli drugim zadevnim subjektom;

(e) kandidat za operaterja je dokazal sposobnost, da izpolnjuje svoje obveznosti iz Uredbe (ES) št. …/2009, vključno s sodelovanjem operaterjev prenosnega sistema na evropski in regionalni ravni.

3. Podjetja, ki so jih nacionalni regulativni organi certificirali, da izpolnjujejo zahteve iz členov 11 in 14(2), države članice odobrijo in imenujejo za samostojne operaterje sistemov. Uporablja se certifikacijski postopek bodisi iz člena 10 te direktive in člena 3 Uredbe (ES) št. …./2009 (*) bodisi iz člena 11 te direktive.

4. Vsak samostojni operater sistema je odgovoren za odobritev in upravljanje dostopa tretjih strani, tudi za pobiranje plačil za dostop in prezasedenost, upravljanje, vzdrževanje in razvoj prenosnega sistema, z načrtovanjem naložb pa tudi zagotavlja, da je sistem dolgoročno sposoben zadostiti razumnemu povpraševanju. Pri razvoju prenosnega sistema je samostojni operater sistema odgovoren za načrtovanje (tudi za postopek izdaje energetskega dovoljenja), izgradnjo in začetek obratovanja novih zmogljivosti. V ta namen samostojni operater sistema deluje kot operater prenosnega sistema v skladu s tem poglavjem. Lastniki prenosnega sistema niso odgovorni za odobritev in upravljanje dostopa tretjih strani ali za načrtovanje naložb.

5. Če je bil imenovan samostojni operater sistema, lastnik prenosnega sistema:

(a) ustrezno sodeluje s samostojnim operaterjem sistema, ga podpira pri izvajanju njegovih nalog in mu pri tem zlasti zagotavlja vse potrebne informacije;

(b) financira naložbe, za katere se odloči samostojni operater sistema in jih potrdi regulativni organ, ali da soglasje, da jih financira katera druga zainteresirana stran, tudi samostojni operater sistema. Tako financiranje mora odobriti regulativni organ, ki se pred odobritvijo posvetuje z lastnikom prenosnega sistema in drugimi zainteresiranimi stranmi;

(c) zagotavlja kritje obveznosti v zvezi s sredstvi omrežja, razen obveznosti v zvezi z nalogami samostojnega operaterja sistema, in

(d) zagotavlja jamstva za lažje financiranje širitve omrežja, razen naložb, pri katerih je v skladu s točko (b) dal soglasje, da jih financira katera koli zainteresirana stran, tudi samostojni operater sistema.

6. V tesnem sodelovanju z regulativnim organom se ustreznemu nacionalnemu organu za konkurenco podelijo vsa ustrezna pooblastila za učinkovito spremljanje, ali lastnik prenosnega sistema izpolnjuje obveznosti iz odstavka 5.

(*) Datum začetka veljavnosti te direktive.

Člen 15

Ločevanje lastnika prenosnega sistema in operaterja skladiščnega sistema

1. Lastnik prenosnega sistema, za katerega je bil imenovan samostojni operater sistema, in operater skladiščnega sistema, ki so del vertikalno integriranega podjetja, so neodvisni od drugih dejavnosti, ki niso povezane s prenosom, distribucijo in skladiščenjem, vsaj kar zadeva pravno obliko, organizacijo in sprejemanje odločitev.

Ta člen se uporablja samo za objekte za skladiščenje, ki so tehnično in/ali gospodarsko potrebni za zagotavljanje učinkovitega dostopa do sistema za oskrbo odjemalcev v skladu s členom 32.

2. Za zagotovitev neodvisnosti lastnika prenosnega sistema in operaterja skladiščnega sistema iz odstavka 1 veljajo naslednja minimalna merila:

(a) osebe, ki so odgovorne za vodenje lastnika prenosnega sistema in operaterja skladiščnega sistema, ne smejo sodelovati v organih integriranega podjetja plinskega gospodarstva, ki so neposredno ali posredno odgovorni za vsakodnevno pridobivanje in dobavo zemeljskega plina;

(b) sprejmejo se ustrezni ukrepi, s katerimi se zagotovi, da se poklicni interesi oseb, odgovornih za vodenje lastnika prenosnega sistema in operaterja skladiščnega sistema, upoštevajo na način, ki jim omogoči neodvisno delovanje;

(c) operater skladiščnega sistema ima, neodvisno od integriranega podjetja plinskega gospodarstva, dejansko pravico odločanja o sredstvih, ki so potrebna za upravljanje, vzdrževanje in razvoj objektov za skladiščenje. To ne izključuje obstoja ustreznih usklajevalnih mehanizmov za zaščito pravice matičnega podjetja do ekonomskega nadzora in nadzora upravljanja v zvezi z donosom sredstev v hčerinskem podjetju, ki ga posredno ureja člen 40(6). To matičnemu podjetju omogoča predvsem potrditev letnega finančnega načrta ali drugega enakovrednega instrumenta operaterja skladiščnega sistema in določitev splošnih omejitev stopnje zadolževanja njegovega hčerinskega podjetja. Matičnemu podjetju ne daje pravice dajanja navodil za vsakodnevne operacije ali za posamezne odločitve o gradnji ali nadgradnji objektov za skladiščenje, ki ne presegajo pogojev potrjenega finančnega načrta ali drugega enakovrednega instrumenta, in

(d) lastnik prenosnega sistema in operater skladiščnega sistema oblikujeta program za zagotovitev skladnosti, ki določa ukrepe za preprečevanje diskriminatornega ravnanja, in zagotavljata ustrezen nadzor nad izvajanjem programa. Program določa posebne obveznosti, ki jih morajo zaposleni izpolniti za uresničitev tega cilja. Oseba ali organ, ki je odgovoren za spremljanje izvajanja programa za zagotovitev skladnosti, pošlje regulativnemu organu letno poročilo o sprejetih ukrepih, ki se objavi.

3. Komisija lahko sprejme smernice, ki naj bi zagotovile, da lastnik prenosnega sistema in operater skladiščnega sistema dosledno in učinkovito izpolnjujeta odstavek 2 tega člena. Ti ukrepi, namenjeni spreminjanju nebistvenih določb te direktive z njenim dopolnjevanjem, se sprejmejo v skladu z regulativnim postopkom s pregledom iz člena 50(3).

Člen 16

Zaupnost podatkov, ki velja za operaterje prenosnih sistemov in lastnike prenosnih sistemov

1. Brez poseganja v člen 29 ali druge pravne dolžnosti razkritja podatkov vsak operater prenosnega sistema, operater skladiščnega sistema in/ali sistema za UZP ter vsak lastnik prenosnega sistema varuje tajnost poslovno občutljivih podatkov, ki jih dobi med izvajanjem svoje poslovne dejavnosti, in preprečuje diskriminatorno razkrivanje poslovno koristnih podatkov o svojih dejavnostih. Predvsem pa ne razkriva poslovno občutljivih podatkov drugim delom podjetja, razen če je to potrebno za izvedbo poslovne transakcije. Zaradi doslednega spoštovanja pravil o ločevanju podatkov države članice zagotovijo, da lastnik prenosnega sistema, in v primeru operaterja kombiniranega sistema tudi operater distribucijskega sistema, ter ostali deli podjetja nimajo skupnih služb, kot so skupne pravne službe, z izjemo izključno upravnih služb ali služb za infomacijsko tehnologijo.

2. Operater prenosnega sistema, operaterji skladiščnih sistemov in/ali operaterji sistemov za UZP pri prodaji ali nabavi zemeljskega plina prek povezanih podjetij ne zlorablja poslovno občutljivih podatkov, pridobljenih od tretjih strani v okviru zagotavljanja dostopa do sistema ali pogajanja o njem.

POGLAVJE IV

Neodvisni operater prenosnega sistema

Člen 17

Sredstva, oprema, osebje in identiteta

1. Operaterji prenosnih sistemov imajo vse človeške, tehnične, fizične in finančne vire, potrebne za izpolnjevanje svojih obveznosti po tej direktivi in opravljanje dejavnosti prenosa zemeljskega plina, zlasti:

(a) sredstva, potrebna za dejavnost prenosa zemeljskega plina, vključno s prenosnim sistemom, so v lasti operaterja prenosnega sistema;

(b) osebje, potrebno za dejavnost prenosa zemeljskega plina, vključno z opravljanjem vseh nalog družbe, je zaposleno pri operaterju prenosnega sistema;

(c) noben del vertikalno integriranega podjetja ne sme drugemu delu podjetja dajati v najem svojega osebja ali zanj opravljati storitev ali najemati osebja, zaposlenega v drugem delu tega podjetja, ali opravljati storitev, ki jih opravlja drugi del podjetja. Operater prenosnega sistema pa lahko opravlja storitev za vertikalno integrirano podjetje, če:

(i) opravljanje teh storitev ni diskriminatorno do uporabnikov sistema, je vsem uporabnikom sistema na voljo pod enakimi pogoji, pogoji pa ne omejujejo, izkrivljajo ali onemogočajo konkurence pri proizvodnji ali dobavi, in

(ii) je pogoje za opravljanje storitev odobril regulativni organ;

(d) brez poseganja v odločitve nadzornega organa iz člena 20 vertikalno integrirano podjetje operaterju prenosnega sistema da na voljo ustrezne finančne vire za prihodnje naložbene projekte in/ali za nadomestitev obstoječih sredstev v zadostnem času in na ustrezno zahtevo operaterja prenosnega sistema.

2. Dejavnost prenosa zemeljskega plina vključuje poleg tistih iz člena 13 vsaj še naslednje naloge:

(a) zastopanje operaterja prenosnega sistema ter stike s tretjimi stranmi in regulativnimi organi;

(b) zastopanje operaterja prenosnega sistema v Evropski mreži operaterjev prenosnih sistemov za plin („ENTSO za plin“);

(c) podeljevanje in upravljanje dostopa za tretje strani, pri čemer ne diskriminira med posameznimi uporabniki sistema ali vrstami uporabnikov sistema;

(d) pobiranje vseh plačil v zvezi s prenosnim sistemom, tudi plačil za dostop in plačil za izravnavo za sistemske storitve, kot je obdelava plina, nakup storitev (stroški izravnave, energija za izgube);

(e) obratovanje, vzdrževanje in razvoj varnega, učinkovitega in ekonomičnega prenosnega sistema;

(f) načrtovanje naložb za zagotovitev dolgoročne zmogljivosti sistema, da zadosti razumnemu povpraševanju, in zanesljivosti oskrbe;

(g) vzpostavitev ustreznih mešanih družb, tudi z enim ali več operaterji prenosnih sistemov, izmenjava plina in drugimi ustreznimi akterjii za napredek pri vzpostavljanju regionalnih trgov ali olajšanje procesa liberalizacije, ter

(h) vse skupne storitve, tudi pravne, računovodske in informacijske.

3. Operaterji prenosnih sistemov so pravno organizirani kot družbe z omejeno odgovornostjo iz člena 1 Direktive Sveta 68/151/EGS ([1]).

([1]) Prva direktiva Sveta 68/151/EGS z dne 9. marca 1968 o uskladitvi zaščitnih ukrepov za varovanje interesov družbenikov in tretjih oseb, ki jih države članice zahtevajo od gospodarskih družb v skladu z drugim odstavkom člena 58 Pogodbe, zato da se oblikujejo zaščitni ukrepi z enakim učinkom v vsej Skupnosti (UL L 65, 14.3.1968, str. 8).

4. Operater prenosnega sistema v celostni podobi svojega podjetja, komunikacijah, trženju blagovne znamke in objektih ne ustvarja zmede v zvezi z ločeno identiteto vertikalno integriranega podjetja ali katerega koli njegovega dela.

5. Operater prenosnega sistema ne deli sistemov ali opreme informacijske tehnologije, fizičnih objektov in sistemov za varnostni dostop z nobenim delom vertikalno integriranega podjetja niti ne uporablja istih svetovalcev ali zunanjih izvajalcev za sisteme ali opremo informacijske tehnologije in sisteme za varnostni dostop.

6. Računovodske izkaze operaterja prenosnega sistema revidira revizor, ki ne revidira vertikalno integriranega podjetja ali katerega koli njegovega dela.

Člen 18

Neodvisnost operaterja prenosnega sistema

1. Brez poseganja v odločitve nadzornega organa iz člena 20 ima operater prenosnega sistema:

(a) neodvisno od vertikalno integriranega podjetja dejanske pravice sprejemanja odločitev v zvezi s sredstvi, potrebnimi za obratovanje, vzdrževanje ali razvoj omrežja, in

(b) pooblastilo za pridobivanje denarja na trgu kapitala, zlasti z izposojanjem in povečanjem kapitala.

2. Operater prenosnega sistema vedno ravna tako, da zagotovi, da ima sredstva, potrebna za ustrezno in učinkovito opravljanje prenosa ter za razvoj in vzdrževanje učinkovitega, varnega in ekonomskega prenosnega sistema.

3. Hčerinska podjetja vertikalno integriranega podjetja, ki opravljajo dejavnost proizvodnje ali dobave, nimajo neposredno ali posredno v lasti delnic operaterja prenosnega sistema. Operater prenosnega sistema nima neposredno ali posredno v lasti delnic nobenega hčerinskega podjetja vertikalno integriranega podjetja, ki se opravljajo dejavnost proizvodnje ali dobave, ter ne prejema dividend tega hčerinskega podjetja in nima drugih finančnih koristi od tega podjetja.

4. Splošna struktura upravljanja in statut družbe operaterja prenosnega sistema zagotavljata dejansko neodvisnost operaterja prenosnega sistema v skladu s tem poglavjem. Vertikalno integrirano podjetje ne določa, neposredno ali posredno, konkurenčnega ravnanja operaterja prenosnega sistema pri njegovih vsakodnevnih dejavnostih in upravljanju omrežja ali pri dejavnostih, potrebnih za pripravo 10-letnega načrta za razvoj omrežja na podlagi člena 22.

5. Operaterji prenosnih sistemov pri opravljanju svojih nalog iz členov 13 in 17(2) te direktive ter pri upoštevanju členov 13(1), 14(1)(a), člena 16(2), (3) in (5), člena 18(6) ter člena 21(1) Uredbe (ES) št. …/2009 različne osebe ali subjekte obravnavajo brez diskriminacije ter ne omejujejo, izkrivljajo ali preprečujejo konkurence na področju proizvodnje ali dobave.

6. Vsi komercialni in finančni odnosi med vertikalno integriranim podjetjem in operaterjem prenosnega sistema, tudi posojila operaterja prenosnega sistema vertikalno integriranemu podjetju, so v skladu s tržnimi pogoji. Operater prenosnega sistema vodi natančno evidenco takšnih komercialnih in finančnih odnosov ter regulativnemu organu na zahtevo omogoči dostop do njih.

7. Operater prenosnega sistema regulativnemu organu predloži v odobritev vse komercialne in finančne sporazume z vertikalno integriranim podjetjem.

8. Operater prenosnega sistema obvesti regulativni organ o finančnih virih iz člena 17(1)(d), ki so na voljo za prihodnje naložbene projekte in/ali nadomestilo obstoječih sredstev.

9. Vertikalno integrirano podjetje se vzdrži vsakršnih dejanj, ki bi operaterja prenosnega sistema ovirala pri izpolnjevanju obveznosti iz tega poglavja ali nanj vplivala, ter od operaterja prenosnega sistema ne zahteva, da mora od vertikalno integriranega podjetja pridobiti dovoljenje za izpolnjevanje teh obveznosti.

10. Zadevna država članica odobri in imenuje za operaterja prenosnega sistema podjetje, ki ga je regulativni organ certificiral kot skladno z zahtevami tega poglavja. Uporablja se bodisi certifikacijski postopek iz člena 10 te direktive in člena 3 Uredbe (ES) št. …/2009 ali člena 11 te direktive.

Člen 19

Neodvisnost osebja in upravljanje operaterja prenosnega sistema

1. Odločitve v zvezi z imenovanjem in ponovnim imenovanjem, delovnimi razmerami, plačilom in prenehanjem mandata oseb, odgovornih za upravljanje, in/ali članov uprave operaterja prenosnega sistema sprejema nadzorni organ operaterja prenosnega sistema, imenovan v skladu s členom 20.

2. Regulativni organ je obveščen o identiteti in pogojih, ki veljajo za mandat, trajanju in prenehanju mandata oseb, ki jih za imenovanje ali ponovno imenovanje za osebe, odgovorne za izvršno upravljanje, in/ali člane uprave operaterja prenosnega sistema določi nadzorni organ, ter o razlogih za vsak predlog za prenehanje mandata. Ti pogoji in odločitve iz odstavka 1 postanejo zavezujoči le, če jim regulativni organ v treh tednih po obvestilu ne nasprotuje.

Regulativni organ lahko nasprotuje odločitvam iz odstavka 1:

(a) če se pojavijo dvomi o strokovni neodvisnosti imenovane osebe, odgovorne za upravljanje, in/ali člana uprave ali

(b) v primeru predčasnega prenehanja mandata, če se pojavijo dvomi o upravičenosti takšnega predčasnega prenehanja.

3. V obdobju treh let pred imenovanjem osebe, odgovorne za upravljanje, in/ali člani uprave operaterja prenosnega sistema, za katere velja ta odstavek, niso imeli nobene strokovne funkcije ali odgovornosti, neposrednega ali posrednega interesa ali poslovnega odnosa z vertikalno integriranim podjetjem ali katerim koli njegovim delom ali njegovimi delničarji s kontrolnim deležem razen operaterja prenosnega sistema.

Prvi pododstavek se uporablja za večino oseb, odgovornih za upravljanje, in/ali članov uprave operaterja prenosnega sistema.

Osebe, odgovorne za upravljanje, in/ali člani uprave operaterja prenosnega sistema, za katere se določbe iz prvega pododstavka ne uporabljajo, niso opravljale nobene upravne ali druge pomembne dejavnosti v vertikalno integriranem podjetju vsaj šest mesecev pred imenovanjem.

4. Osebe, odgovorne za upravljanje, in/ali člani uprave ter zaposleni pri operaterju prenosnega sistema nimajo nobene druge poklicne funkcije ali odgovornosti, neposrednega ali posrednega interesa v nobenem drugem delu vertikalno integriranega podjetja ali poslovnega odnosa z njegovimi delničarji s kontrolnim deležem.

5. Osebe, odgovorne za upravljanje, in/ali člani uprave ter uslužbenci operaterja prenosnega sistema nimajo neposrednega ali posrednega interesa v nobenem delu vertikalno integriranega podjetja, ki ni operater prenosnega sistema, in od njega ne dobivajo nobenih finančnih koristi. Njihovo plačilo ni odvisno od dejavnosti ali rezultatov vertikalno integriranega podjetja, ki niso operater prenosnega sistema.

6. Osebe, odgovorne za upravljanje, in/ali člani uprave operaterja prenosnega sistema imajo v primeru predčasnega konca svojega mandata zagotovljeno dejansko pravico do pritožbe pri regulativnemu organu.

7. Osebe, odgovorne za upravljanje, in/ali člani uprave operaterja prenosnega sistema vsaj štiri leta po koncu svojega mandata pri operaterju prenosnega sistema nimajo poklicne funkcije, odgovornosti ali interesa v nobenem delu vertikalno integriranega podjetja, ki ni operater prenosnega sistema, in nimajo poslovnega odnosa z njegovimi delničarji s kontrolnim deležem.

8. Drugi pododstavek odstavka 3 in odstavek 7 se uporabljata za vse osebe, ki skrbijo za izvršno upravljanje, in za tiste, ki tem osebam neposredno poročajo o zadevah, povezanih z obratovanjem, vzdrževanjem in razvojem omrežja.

Člen 20

Nadzorni organ

1. Operater prenosnega sistema ima nadzorni organ, ki je odgovoren za sprejemanje odločitev, ki lahko bistveno vplivajo na vrednost sredstev delničarjev v operaterju prenosnega sistema, zlasti odločitev v zvezi z odobritvijo letnih in dolgoročnejših finančnih načrtov, stopnjo zadolževanja operaterja prenosnega sistema in zneskom dividend, ki se razdelijo delničarjem. Odločitve, ki so v pristojnosti nadzornega organa, ne vključujejo odločitev, povezanih z vsakodnevnimi dejavnostmi operaterja prenosnega sistema in upravljanjem omrežja in z dejavnostmi, ki so potrebne za pripravo 10-letnega načrta za razvoj omrežja v skladu s členom 22.

2. Nadzorni organ sestavljajo člani, ki predstavljajo vertikalno integrirano podjetje, delničarje tretjih strani in, če tako določa ustrezna zakonodaja države članice, druge zainteresirane strani, kot so uslužbenci operaterja prenosnega sistema.

3. Prvi pododstavek člena 19(2), prvi pododstavek člena 19(3) in člen 19(4) do (7) se uporabljajo vsaj za enega člana manj kot polovico članov nadzornega organa.

Točka (a) drugega pododstavka člena 19(2) se uporablja za vse člane nadzornega organa.

Člen 21

Program za zagotavljanje skladnosti in nadzornik za skladnost

1. Države članice zagotovijo, da operaterji prenosnih sistemov pripravijo in izvajajo program za zagotavljanje skladnosti, ki določa ukrepe za preprečevanje diskriminatornega ravnanja, in zagotovijo ustrezno spremljanje izpolnjevanja tega programa. Program za zagotavljanje skladnosti določa posebne obveznosti, ki jih morajo zaposleni izpolniti za uresničitev teh ciljev. Odobriti ga mora regulativni organ. Brez poseganja v pristojnosti nacionalnega regulatorja izvajanje programa neodvisno spremlja nadzornik za skladnost.

2. Nadzorni organ imenuje nadzornika za skladnost. Nadzornik za skladnost je lahko fizična ali pravna oseba. Za nadzornika za skladnost se uporablja člen 19(2) do (7). Regulativni organ lahko nasprotuje imenovanju nadzornika za skladnost zaradi nezadostne neodvisnosti ali strokovne usposobljenosti.

3. Nadzornik za skladnost je zadolžen za:

(a) spremljanje izvajanja programa za zagotavljanje skladnosti;

(b) pripravo letnega poročila, v katerem so določeni ukrep za izvajanje programa za zagotavljanje skladnosti, ki ga predloži regulativnemu organu;

(c) poročanje nadzornemu organu in izdajo priporočil o programu za zagotavljanje skladnosti in njegovem izvajanju;

(d) uradno obveščanje regulativnega organa o večjih kršitvah, storjenih pri izvajanju programa za doseganje skladnosti, in

(e) poročanje regulativnemu organu o komercialnih in finančnih odnosih med vertikalno integriranim podjetjem in operaterjem prenosnega sistema.

4. Nadzornik za skladnost predlagane odločitve glede naložbenega načrta ali posameznih naložb v omrežje predloži regulativnemu organu. To naredi najpozneje takrat, ko jih upravljalni organ in/ali pristojni poslovodni organ operaterja prenosnega sistema predloži nadzornemu organu.

5. Če vertikalno integrirano podjetje na generalni skupščini ali z glasovanjem članov nadzornega organa, ki ga je imenovala, prepreči sprejetje odločitve, zaradi česar se preprečijo ali zadržujejo naložbe v omrežje, nadzornik za skladnost o tem poroča regulativnemu organu.

6. Pogoje, ki veljajo za mandat, oziroma zaposlitvene pogoje za nadzornika za skladnost odobri regulativni organ; s temi pogoji se zagotovi njegova neodvisnost.

7. Nadzornik za skladnost redno ustno ali pisno poroča regulativnemu organu in ima pravico do rednega ustnega ali pisnega poročanja nadzornemu organu operaterja prenosnega sistema.

8. Nadzornik za skladnost se lahko udeležuje vseh sestankov upravljalnih ali poslovodnih organov operaterja prenosnega omrežja, sestankov nadzornega organa in generalne skupščine. Nadzornik za skladnost se udeležuje vseh sestankov, na katerih se obravnavajo naslednje zadeve:

(a) pogoji za dostop do omrežja iz Uredbe (ES) št. …/2009, zlasti v zvezi s tarifami, storitvami v zvezi z dostopom tretjih strani, dodeljevanjem zmogljivosti in upravljanjem prezasedenosti, preglednostjo in usklajevanjem sekundarnih trgov;

(b) projekti za obratovanje, vzdrževanje in razvoj prenosnih omrežij, tudi naložbe v nove prometne povezave, povečanje zmogljivosti in izboljšanje uporabe obstoječih zmogljivosti;

(c) nakupi ali prodaja energije, ki so potrebni za delovanje prenosnega sistema.

9. Nadzornik za skladnost spremlja, ali operater prenosnega sistema izpolnjuje zahteve iz člena 16.

10. Nadzornik za skladnost ima dostop do vseh ustreznih podatkov in prostorov operaterja prenosnega sistema ter do vseh informacij, ki so potrebne za opravljanje njegove naloge.

11. Nadzorni organ lahko po predhodni odobritvi regulativnega organa razreši nadzornika za skladnost.

12. Nadzornik za skladnost ima dostop do pisarn operaterja prenosnega sistema brez vnaprejšnjega obvestila.

Člen 22

Razvoj omrežja in pristojnosti glede naložbenih odločitev

1. Operaterji prenosnih sistemov vsako leto po posvetovanju z vsemi ustreznimi zainteresiranimi stranmi regulativnemu organu predložijo 10-letni razvojni načrt omrežja, ki temelji na obstoječi in predvideni ponudbi in povpraševanju. Načrt vsebuje učinkovite ukrepe za zagotovitev ustreznosti sistema in zanesljivosti oskrbe.

2. 10-letni razvojni načrt omrežja zlasti:

(a) za udeležence na trgu opredeli poglavitne infrastrukture za prenos, ki jih je treba v naslednjih desetih letih zgraditi ali posodobiti;

(b) vsebuje vse že določene naložbe in opredeli nove naložbe, ki jih je v naslednji desetih letih treba izvesti, in

(c) zagotovi časovni okvir za vse naložbene projekte.

3. Operater prenosnega sistema pri pripravi 10-letnega načrta za razvoj omrežja oblikuje tudi razumne predpostavke o razvoju proizvodnje, oskrbe, porabe in izmenjav z drugimi državami, pri tem pa upošteva naložbene načrte za regionalna omrežja in omrežja, ki pokrivajo celotno Skupnost, ter naložbene načrte za skladišča in obrate za ponovno uplinjanje UZP.

4. Regulativni organ se o 10-letnem načrtu za razvoj omrežja posvetuje z vsemi dejanskimi in možnimi uporabniki sistema, in sicer na odprt in pregleden način. Od oseb ali podjetij, ki izjavijo, da so možni uporabniki sistema, se lahko zahteva, da svoje trditve utemeljijo. Regulativni organ objavi rezultate posvetovalnega postopka in zlasti možne potrebe po naložbah.

5. Regulativni organ preuči, ali 10-letni razvojni načrt omrežja pokriva vse potrebe po naložbah, ki so bile opredeljene v posvetovalnem postopku, in ali je ta v skladu z nezavezujočim 10-letnim načrtom za razvoj omrežja Skupnosti iz člena 8(3)(b) Uredbe (ES) št. …/2009. Če obstajajo kakršni koli dvomi glede skladnosti z nezavezujočim 10-letnim razvojnim načrtom za razvoj omrežja Skupnosti, se regulativni organ o tem posvetuje z agencijo. Regulativni organ lahko od operaterja prenosnega sistema zahteva, da spremeni svoj načrt.

6. Regulativni organ spremlja in ocenjuje izvajanje 10-letnega načrta za razvoj omrežja.

7. V primeru, ko operater prenosnega sistema zaradi razlogov, ki niso višji razlogi in nad katerimi nima nadzora, ne izvede naložbe, ki jo je bilo v skladu z 10-letnim razvojnim načrtom omrežja treba izvesti v naslednjih treh letih, države članice zagotovijo, da mora regulativni organ izvesti vsaj enega od naslednjih ukrepov in tako zagotovi, da se zadevna naložba izvede, če je še vedno pomembna na podlagi najnovejšega 10-letnega razvojnega načrta omrežja:

(a) od operaterja prenosnega sistema zahteva, da izvede zadevno naložbo, ali

(b) organizira razpisni postopek, ki je odprt za vse vlagatelje za navedene naložbe, ali

(c) od operaterja prenosnega sistema zahteva, da sprejme povečanje kapitala za financiranje potrebnih naložb ter neodvisnim vlagateljem omogoči, da sodelujejo pri kapitalu.

Kadar regulativni organ uporabi svoja pooblastila iz točke (b) prvega pododstavka, lahko od operaterja prenosnega sistema zahteva, da sprejme eno ali več od naslednjega:

(a) financiranje s strani katere koli tretje strani;

(b) izgradnjo s strani katere koli tretje strani;

(c) sam zgradi zadevne nove naprave; ali

(d) sam upravlja zadevne nove naprave.

Operater prenosnega sistema vlagateljem zagotovi vse informacije, ki so potrebne za izvedbo naložbe, nove naprave poveže s prenosnim omrežjem in si na splošno v največji možni meri prizadeva, da olajša izvajanje naložbenega projekta.

Zadevne finančne dogovore odobri regulativni organ.

8. Kadar regulativni organ uporabi svoja pooblastila iz prvega pododstavka odstavka 7, stroške navedenih naložb krijejo zadevni predpisi o tarifi.

Člen 23

Pristojnosti odločanja glede priključevanja skladišč, obratov za ponovno uplinjanje UZP in industrijskih odjemalcev na prenosni sistem

1. Operaterji prenosnih sistemov morajo vzpostaviti in objaviti pregledne in učinkovite postopke in tarife za nediskriminatorno priključevanje skladišč, obratov za ponovno uplinjanje UZP in industrijskih odjemalcev na prenosni sistem. Postopke odobri regulativni organ.

2. Operater prenosnega sistema ne sme zavrniti priključitve novega skladišča, obrata za ponovno uplinjanje UZP ali industrijskega odjemalca na podlagi morebitnih prihodnjih omejitev glede razpoložljivih zmogljivosti omrežja ali dodatnih stroškov, povezanih s potrebnim povečanjem zmogljivosti. Operater prenosnega sistema mora za novo priključitev zagotoviti zadostno vhodno in izhodno zmogljivost.

POGLAVJE V

Distribucija in dobava

Člen 24

Imenovanje operaterjev distribucijskih sistemov

Države članice imenujejo ali zahtevajo od podjetij, ki imajo v lasti distribucijske sisteme ali so zanje odgovorna, da imenujejo enega ali več operaterjev distribucijskih sistemov za čas, ki ga morajo določiti države članice glede na oceno učinkovitosti in gospodarsko ravnotežje, in zagotovijo, da operaterji distribucijskih sistemov delujejo v skladu s členi 25, 26 in 27.

Člen 25

Naloge operaterjev distribucijskih sistemov

1. Vsak operater distribucijskega sistema v ekonomičnih pogojih obratuje, vzdržuje in razvija varen, zanesljiv in učinkovit sistem z obveznim upoštevanjem varovanja okolja.

2. V nobenem primeru ne diskriminira med posameznimi uporabniki omrežja ali vrstami uporabnikov omrežja, posebno ne v korist svojih povezanih podjetij.

3. Vsak operater distribucijskega sistema posreduje drugim operaterjem distribucijskih sistemov, operaterju prenosnega sistema, operaterju sistema za UZP in/ali operaterju skladiščnega sistema dovolj informacij, s katerimi zagotovi prenos in skladiščenje zemeljskega plina, ki sta združljiva z zanesljivim in učinkovitim obratovanjem povezanega sistema.

4. Operater distribucijskega sistema posreduje uporabnikom sistema informacije, ki jih potrebujejo za učinkovit dostop do sistema.

5. Če je operater distribucijskega sistema odgovoren za izravnavo odstopanj distribucijskega sistema za plin, morajo biti pravila, ki jih sprejme v ta namen, vključno s pravili za zaračunavanje uporabnikom sistema za povzročanje energetskega neravnotežja, objektivna, pregledna in nediskriminatorna. Pogoji, vključno s pravili in tarifami operaterjev distribucijskih sistemov za opravljanje takšnih storitev, se določijo nediskriminatorno z upoštevanjem stroškov in v skladu z načini, združljivimi s členom 40(6), ter se objavijo.

Člen 26

Ločevanje operaterjev distribucijskih sistemov

1. Če je operater distribucijskega sistema sestavni del vertikalno integriranega podjetja, mora biti neodvisen od drugih dejavnosti, ki niso povezane z distribucijo, vsaj glede svoje pravne oblike, organizacije in sprejemanja odločitev. Ta pravila ne predstavljajo obveznosti po lastniškem ločevanju nad sredstvi distribucijskega sistema od vertikalno integriranega podjetja.

2. Če je operater distribucijskega sistema sestavni del vertikalno integriranega podjetja, mora biti poleg zahtev iz odstavka 1 neodvisen od drugih dejavnosti, ki niso povezane z distribucijo, glede svoje organizacije in sprejemanja odločitev. Da bi to zagotovili, se uporabljajo naslednja minimalna merila:

(a) osebe, ki so odgovorne za upravljanje operaterja distribucijskega sistema, ne smejo sodelovati v organih integriranega podjetja plinskega gospodarstva, ki so posredno ali neposredno odgovorni za tekoče operacije pridobivanja, prenosa in dobave zemeljskega plina;

(b) sprejmejo se ustrezni ukrepi, s katerimi se zagotovi, da se poklicni interesi oseb, pristojnih za upravljanje operaterja distribucijskega sistema, upoštevajo na način, ki zagotavlja njihovo sposobnost za neodvisno delovanje;

(c) operater distribucijskega sistema mora imeti, neodvisno od integriranega podjetja plinskega gospodarstva, dejanske pravice sprejemanja odločitev glede sredstev, ki so potrebna za obratovanje, vzdrževanje in razvoj omrežja. Operater distribucijskega sistema mora imeti za izpolnjevanje teh nalog na voljo potrebne vire, tudi človeške, tehnične, finančne in fizične vire. To ne bi smelo onemogočati obstoja ustreznih usklajevalnih mehanizmov, s katerimi se matičnemu podjetju zagotovi zaščita pravic do ekonomskega nadzora in nadzora upravljanja v zvezi donosom sredstev v hčerinskem podjetju, ki ga posredno ureja člen 40(6). To naj bi matičnemu podjetju zlasti omogočalo potrditev letnega finančnega načrta ali katerega koli drugega enakovrednega instrumenta operaterja distribucijskega sistema in določitev splošnih omejitev stopnje zadolževanja njegovega hčerinskega podjetja. Matičnemu podjetju ne daje pravice izdajanja navodil v zvezi s tekočimi operacijami ali s posameznimi odločitvami o gradnji ali nadgradnji distribucijskih daljnovodov, ki ne presegajo omejitev v potrjenem finančnem načrtu ali v katerem koli drugem enakovrednem instrumentu, in

(d) operater distribucijskega sistema mora oblikovati program za doseganje skladnosti, ki določa ukrepe za preprečevanje diskriminatornega ravnanja in zagotavlja ustrezen nadzor nad izvajanjem programa. Program za doseganje skladnosti določa posebne obveznosti, ki jih morajo zaposleni izpolniti za uresničitev tega cilja. Oseba ali organ, ki je odgovoren za nadzor nad programom za doseganje skladnosti, nadzornik za skladnost operaterja distribucijskega sistema, pošlje regulativnemu organu iz člena 38(1) letno poročilo o sprejetih ukrepih, ki se objavi. Nadzornik za skladnost operaterja distribucijskega sistema je popolnoma neodvisen in ima dostop do vseh informacij operaterja distribucijskega sistema in morebitnih povezanih podjetij, ki jih potrebuje za izpolnjevanje svojih nalog.

3. Če je operater distribucijskega sistema del vertikalno integriranega podjetja, države članice zagotovijo, da se dejavnosti operaterja distribucijskega sistema spremljajo, tako da svoje vertikalne integracije ne more izrabljati za izkrivljanje konkurence. Zlasti se vertikalno integrirani operaterji distribucijskega sistema izogibajo temu, da bi s svojimi dejavnostmi na področju komuniciranja in trženja blagovne znamke ustvarjali zmedo v zvezi z ločeno identiteto dela vertikalno integriranega podjetja, ki se ukvarja z dobavo.

4. Države članice se lahko odločijo, da ne bodo uporabile odstavkov 1, 2 in 3 v integriranih podjetjih plinskega gospodarstva, ki oskrbujejo manj kot 100 000 odjemalcev.

Člen 27

Zahteve glede zaupnosti za operaterje distribucijskih sistemov

1. Brez poseganja v člen 29 ali druge pravne obveznosti razkritja podatkov vsak operater distribucijskega sistema varuje zaupnost poslovno občutljivih podatkov, ki jih pridobi med izvajanjem svoje poslovne dejavnosti, in prepreči, da bi se podatki o njegovih dejavnostih, ki bi lahko bili poslovno koristni, na diskriminatoren način razkrili.

2. Operaterji distribucijskih sistemov v zvezi s prodajo ali nabavo zemeljskega plina prek povezanih podjetij ne smejo zlorabljati poslovno občutljivih podatkov, pridobljenih od tretjih strani, pri zagotavljanju dostopa do sistema ali pogajanjih o njem.

Člen 28

Operater kombiniranega sistema

Člen 26(1) ne preprečuje delovanja operaterja kombiniranega sistema prenosa, UPZ, skladiščenja in distribucije, če ta operater deluje v skladu s členom 9(1) ali členoma 14 in 15 ali poglavjem IV ali zanj velja člen 48(6).

POGLAVJE VI

Ločevanje in preglednost računovodskih izkazov

Člen 29

Pravica do vpogleda v računovodske izkaze

1. Države članice ali pristojni organ, ki ga za to imenujejo, vključno z regulativnimi organi iz člena 38(1) in organi za reševanje sporov iz člena 33(3), imajo pravico do vpogleda v računovodske izkaze podjetij plinskega gospodarstva, kakor je določeno v členu 30, če jih potrebujejo pri opravljanju svojih dejavnosti.

2. Države članice in imenovani pristojni organi, vključno z regulativnimi organi iz člena 38(1) in organi za reševanje sporov, varujejo zaupnost poslovno občutljivih podatkov. Države članice lahko predvidijo razkritje takšnih podatkov, če jih pristojni organi potrebujejo pri opravljanju svojih dejavnosti.

Člen 30

Ločevanje računovodskih izkazov

1. Države članice sprejmejo potrebne ukrepe, s katerimi zagotovijo, da bodo računovodski izkazi podjetij plinskega gospodarstva skladni z odstavki 2 do 5 tega člena. Kadar podjetja plinskega gospodarstva izkoristijo možnost odstopanja od te določbe na podlagi člena 48(2) in (4), v skladu s tem členom vodijo vsaj svoje notranje izkaze.

2. Podjetja plinskega gospodarstva ne glede na sistem lastništva ali pravno obliko pripravijo, predložijo v revizijo in objavijo svoje letne računovodske izkaze v skladu z določbami nacionalne zakonodaje o letnih računovodskih izkazih družb z omejeno odgovornostjo, sprejetimi na podlagi Četrte direktive Sveta 78/660/EGS z dne 25. julija 1978 o letnih računovodskih izkazih posameznih vrst družb, ki temelji na členu 44(2)(g) Pogodbe (*) ([1]).

Podjetja, ki zakonsko niso zavezana objavljati svojih letnih računovodskih izkazov, morajo njihovo kopijo hraniti na svojem sedežu, tako da je na voljo javnosti.

3. Podjetja plinskega gospodarstva v svojem internem računovodstvu vodijo ločene računovodske izkaze za svoje prenosne, distribucijske, UZP in skladiščne dejavnosti, kot bi se to od njih zahtevalo, če bi te dejavnosti opravljala ločena podjetja, da se prepreči diskriminacija, navzkrižno subvencioniranje in izkrivljanje konkurence. Vodijo tudi računovodske izkaze, ki so lahko konsolidirani, za druge plinske dejavnosti, ki niso povezane s prenosom, distribucijo, UZP ali skladiščenjem. Do 1. julija 2007 vodijo ločene računovodske izkaze za dejavnosti dobave upravičenim odjemalcem in dejavnosti dobave neupravičenim odjemalcem. V računovodskih izkazih navedejo prihodek iz lastništva prenosnega ali distribucijskega omrežja. Po potrebi vodijo konsolidirane računovodske izkaze za neplinske dejavnosti. Notranji računovodski izkazi morajo za vsako dejavnost vključiti bilanco stanja in izkaz poslovnega izida. 4.

4. Pri reviziji iz odstavka 2 se zlasti preveri upoštevanje zahteve glede izogibanja diskriminaciji in navzkrižnemu subvencioniranju iz odstavka 3.

5. Brez poseganja v veljavna nacionalna računovodska pravila podjetja v svojih internih računovodstvih opredelijo pravila za razporejanje sredstev in obveznosti, porabe in dobička, ter za amortiziranje, ki jih upoštevajo pri pripravi ločenih računovodskih izkazov iz odstavka 3. Ta interna pravila se lahko spremenijo samo v izjemnih primerih. Take spremembe se navedejo in ustrezno utemeljijo.

6. Letni računovodski izkazi morajo v pojasnilih prikazati vse posle določenega obsega, opravljene s povezanimi podjetji.

(*) Naslov Direktive 78/660/EGS je prilagojen zaradi upoštevanja ponovnega oštevilčenja členov Pogodbe o ustanovitvi Evropske skupnosti v skladu s členom 12 Amsterdamske pogodbe; prvotno napotilo se je nanašalo na člen 54(3)(g).

([1]) UL L 222, 14.8.1978, str. 11.

POGLAVJE VII

Organiziranje dostopa do sistema

Člen 31

Dostop tretjih strani do sistema

1. Države članice poskrbijo, da se za vse upravičene odjemalce, skupaj z dobavnimi podjetji, uvede sistem dostopa tretjih strank do prenosnega in distribucijskega sistema ter sistema za UZP na podlagi objavljenih tarif, ki se izvaja objektivno in nediskriminatorno med uporabniki sistema. Države članice zagotovijo, da te tarife ali metodologije za njihov izračun pred začetkom njihove veljavnosti v skladu s členom 40 potrdi regulativni organ iz člena 38(1) in da se te tarife – in metodologije za njihov izračun, če se potrditev nanaša samo nanje – objavijo pred začetkom njihove veljavnosti.

2. Operaterji prenosnih sistemov imajo dostop do omrežja drugih operaterjev prenosnih sistemov, če je to potrebno zaradi opravljanja njihovih dejavnosti, med drugim v zvezi s prenosom prek meja.

3. Določbe te direktive ne preprečujejo sklepanja dolgoročnih pogodb, če le-te izpolnjujejo predpise Skupnosti o konkurenci.

Člen 32

Dostop do skladišč

1. Za organiziranje dostopa do skladiščnih objektov in skladiščne zmogljivosti plinovodov, kadar je zagotovitev učinkovitega dostopa do sistema nujna zaradi oskrbe odjemalcev iz tehničnih in/ali ekonomskih razlogov, in za organiziranje dostopa do sistemskih storitev, lahko države članice izberejo enega ali oba postopka iz odstavkov 3 in 4. Ta postopka delujeta skladno z objektivnimi, preglednimi in nediskriminatornimi merili. Države članice opredelijo in objavijo merila, na podlagi katerih je mogoče ugotoviti, ali je dostop do objektov za skladiščenje in skladiščnih zmogljivosti plinovodov tehnično in/ali ekonomsko potreben, da se zagotovi učinkovit dostop do sistema za oskrbo odjemalcev. Države članice objavijo ali zahtevajo od operaterjev skladiščnih sistemov in operaterjev prenosnih sistemov, da objavijo, kateri objekti za skladiščenje ali njihovi deli ter katere skladiščne zmogljivosti plinovodov so na voljo po različnih postopkih iz odstavkov 3 in 4.

2. Določbe iz odstavka 1 ne veljajo za sistemske storitve in za prehodna skladišča, ki so povezana z obrati za UZP in se uporabljajo pri postopku ponovnega uplinjanja in pri kasnejšem dovajanju plina v prenosni sistem.

3. Pri pogodbenem dostopu države članice storijo vse potrebno, da podjetjem plinskega gospodarstva in upravičenim odjemalcem znotraj ali zunaj ozemlja, ki ga pokriva povezani sistem, omogočijo pogajanja za dostop do skladišč in skladiščne zmogljivosti plinovodov, če to narekujejo tehnični in/ali ekonomski razlogi za zagotovitev učinkovitega dostopa do sistema in organiziranje dostopa do drugih sistemskih storitev. Pogodbenice se morajo v dobri veri pogajati o dostopu do skladišč, skladiščne zmogljivosti plinovodov in drugih sistemskih storitev.

O pogodbah za dostop do skladišč, skladiščne zmogljivosti plinovodov in drugih sistemskih storitev morajo pogajanja potekati z ustreznimi operaterji skladiščnih sistemov ali podjetji plinskega gospodarstva. Države članice zahtevajo, da operaterji skladiščnih sistemov in podjetja plinskega gospodarstva objavijo glavne trgovske pogoje za uporabo skladišč, skladiščnih zmogljivosti plinovodov in drugih sistemskih storitev do … (*) in nato vsako leto.

4. V primeru reguliranega dostopa države članice storijo vse potrebno, da imajo podjetja plinskega gospodarstva in upravičeni odjemalci znotraj ali zunaj ozemlja, ki ga pokriva povezani sistem, pravico dostopa do skladišč in skladiščne zmogljivosti plinovodov ter drugih sistemskih storitev na podlagi objavljenih tarif in/ali drugih pogojev in obveznosti za uporabo takšnih skladišč in skladiščne zmogljivosti plinovodov, kadar to narekujejo tehnični in/ali ekonomski razlogi za zagotovitev učinkovitega dostopa do sistema in organiziranje dostopa do drugih sistemskih storitev. Ta pravica dostopa za upravičene odjemalce lahko pomeni možnost sklenitve pogodb o dobavi s konkurenčnimi podjetji plinskega gospodarstva, ki niso lastnik in/ali operater sistema ali z njim povezanega podjetja.

Člen 33

Dostop do pridobivalnih cevovodnih omrežij

1. Države članice sprejmejo vse potrebne ukrepe, da podjetjem plinskega gospodarstva in upravičenim odjemalcem ne glede na lokacijo zagotovijo dostop do pridobivalnih cevovodnih omrežij, skupaj z napravami za tehnične storitve v zvezi s takšnim dostopom, skladno s tem členom. Izjema so deli takšnega omrežja in naprav, ki se uporabljajo za lokalno obratovanje na mestu, kjer se pridobiva plin. O teh ukrepih obvestijo Komisijo skladno z določbami člena 53.

2. Dostop do omrežja iz odstavka 1 se zagotovi na način, ki ga določi država članica skladno z ustreznimi pravnimi instrumenti. Države članice si zastavijo naslednje cilje: pošten in odprt dostop do omrežja, doseganje konkurenčnega trga z zemeljskim plinom in preprečevanje zlorab prevladujočega položaja, ob upoštevanju zanesljivosti in rednosti oskrbe, zmogljivosti, ki so na razpolago oz. ki jih je mogoče razumno doseči, ter zaščite okolja. Upošteva se lahko naslednje:

(a) potreba po zavrnitvi dostopa do omrežja, če gre za nezdružljivost tehničnih specifikacij, ki je ni mogoče razumno preseči;

(b) potreba po izogibanju težavam, ki jih ni mogoče razumno preseči in lahko škodijo učinkovitemu sedanjemu in načrtovanemu prihodnjemu pridobivanju ogljikovodikov, skupaj s pridobivanjem iz nahajališč z mejno ekonomsko upravičenostjo;

(c) potrebo po upoštevanju razumne in ustrezno utemeljene potrebe lastnika ali operaterja pridobivalnega cevovodnega omrežja za prenos in pripravo plina ter interesov vseh drugih uporabnikov pridobivalnega cevovodnega omrežja ali ustreznih naprav za pripravo ter naprav za pretovarjanje, ki bi bili lahko prizadeti, ter

(d) potrebo po izvajanju zakonov in upravnih postopkov za izdajo dovoljenja za pridobivanje ali razvoj te dejavnosti v skladu z zakonodajo Skupnosti.

3. Države članice vzpostavijo mehanizme za reševanje sporov, vključno z organom, neodvisnim od pogodbenic, ki ima dostop do vseh ustreznih informacij, kar naj zagotavlja hitro reševanje sporov v zvezi z dostopom do pridobivalnega cevovodnega omrežja, ob upoštevanju meril iz odstavka 2 in števila pogodbenic, ki se pogajajo o dostopu do takšnih omrežij.

4. V čezmejnih sporih se uporabijo mehanizmi za reševanje sporov države članice, ki je pristojna za pridobivalno cevovodno omrežje, ki odkloni dostop. Če je v čezmejnih sporih več držav članic pristojnih za zadevno omrežje, se zadevne države članice posvetujejo za zagotovitev usklajene uporabe določb te direktive.

Člen 34

Zavrnitev dostopa

1. Podjetja plinskega gospodarstva lahko zavrnejo dostop do sistema zaradi pomanjkanja zmogljivosti ali če bi jim dostop do sistema onemogočil izvajanje naloženih obveznosti javnih storitev iz člena 3(2) ali zaradi resnih ekonomskih ali finančnih težav s pogodbami „vzemi ali plačaj“, in ob tem upoštevajo merila in postopke iz člena 47 ter nadomestno možnost, ki jo izbere država članica v skladu z odstavkom 1 tega člena. Razlogi za vsako tako zavrnitev morajo biti ustrezno utemeljeni.

2. Države članice lahko sprejmejo potrebne ukrepe za zagotovitev, da podjetje plinskega gospodarstva, ki zavrne dostop do sistema zaradi pomanjkanja zmogljivosti ali pomanjkanja povezav, izvede potrebne razširitve, če je to gospodarno ali če je te razširitve potencialni odjemalec pripravljen plačati. Države članice takšne ukrepe sprejmejo takrat, kadar uporabljajo člen 4(4).

Člen 35

Nova infrastruktura

1. Nova plinska infrastruktura večjega obsega, tj. povezovalni plinovodi, obrati za UZP in skladišča, se lahko za omejeno obdobje na zahtevo izvzamejo iz določb členov 9, 31, 32 in 33 ter člena 40(6), (7) in (8) pod naslednjimi pogoji:

(a) z investicijo se mora povečati konkurenca pri oskrbi s plinom in zanesljivost oskrbe;

(*) 6 mesecev po datumu za izvedbo iz člena 33(1) Direktive 2003/55/ES.

(b) raven tveganja, povezana z investicijo, mora dopuščati izvedbo investicije samo v primeru odobritve odstopanja;

(c) lastnik infrastrukture mora biti pravna ali fizična oseba, ki je vsaj glede svoje pravne oblike ločena od operaterjev sistemov, v okviru katerih bo infrastruktura zgrajena;

(d) stroški se morajo zaračunati uporabnikom zadevne infrastrukture;

(e) izvzetje ne sme ovirati konkurence, učinkovitega delovanja notranjega trga z zemeljskim plinom ali učinkovitega obratovanju reguliranega sistema, na katerega je infrastruktura priključena.

2. Odstavek 1 se uporablja tudi za znatna povečanja zmogljivosti obstoječe infrastrukture in za spremembe te infrastrukture, ki omogoča razvoj novih virov oskrbe s plinom.

3. Regulativni organ iz poglavja VIII lahko za vsak primer posebej odloča o izvzetju iz odstavkov 1 in 2.

4. Kadar je zadevna infrastruktura na ozemlju več držav članic, agencija izvaja naloge, ki jih regulativnim organom zadevnih držav članic nalaga ta člen. To velja le, kadar:

(a) se zadevni regulativni organi niso dogovorili v šestih mesecih od datuma, ko je zahtevo za izvzetje prejel še zadnji od teh regulativnih organov, ali

(b) je podana skupna zahteva zadevnih regulativnih organov.

Zadevni regulativni organi lahko skupaj zahtevajo, da se rok iz točke (a) pravega pododstavka podaljša za največ šest mesecev.

5. Izvzetje lahko zajema celotno zmogljivost ali del zmogljivosti nove infrastrukture ali obstoječe infrastrukture z znatno povečano zmogljivostjo.

Pri odločanju o odobritvi izvzetja se za vsak posamezen primer upošteva potreba po uvedbi pogojev glede trajanja izvzetja in nediskriminatornega dostopa do infrastrukture. Pri določanju teh pogojev je treba predvsem upoštevati dodatne zmogljivosti, ki bodo zgrajene, ali spremembo obstoječih zmogljivosti, časovni rok projekta in stanje v državi.

Pred odobritvijo izvzetja regulativni organ določi pravila in mehanizme za upravljanje in dodeljevanje zmogljivosti. Pravila zahtevajo, da se vse potencialne uporabnike infrastrukture povabi, da navedejo svoje interese pri pridobivanju zmogljivosti, preden se zmogljivosti dodelijo, tudi če gre za lastno rabo. Regulativni organ zahteva, da pravila upravljanja prezasedenosti vključujejo obveznost, v skladu s katero se neuporabljene zmogljivosti ponudijo na trgu, in da so uporabniki infrastrukture upravičeni do trgovanja s pridobljenimi zmogljivostmi na sekundarnem trgu. Regulativni organ pri ocenjevanju meril iz točk (a), (b) in (e) odstavka 1 upošteva rezultate tega postopka dodeljevanja zmogljivosti.

Odločitev o izvzetju, vključno z vsemi pogoji iz četrtega pododstavka tega odstavka, se ustrezno utemelji in objavi.

6. Ne glede na odstavek 3 države članice lahko določijo, da mora regulativni organ ali agencija, odvisno od primera, pristojnemu organu države članice za uradno odločitev predložiti svoje mnenje o zahtevi za izvzetje. To mnenje se objavi skupaj z odločitvijo.

7. Regulativni organ Komisiji takoj po prejemu vseh zahtev za izvzetje posreduje kopije teh zahtev. Pristojni organ Komisijo nemudoma seznani z odločitvijo in z vsemi ustreznimi informacijami, ki se nanašajo nanjo. Te informacije se Komisiji lahko predložijo v zbirni obliki, kar ji omogoča utemeljitev sprejete odločitve. Podatki zlasti vsebujejo:

(a) podroben opis razlogov, na podlagi katerih je regulativni organ ali država članica odobrila izvzetje, skupaj s finančnimi informacijami, ki utemeljujejo potrebo po izvzetju;

(b) opravljene analize o vplivu odobritve izvzetja na konkurenco in na učinkovito delovanje notranjega trga z zemeljskim plinom;

(c) razloge za časovno obdobje in delež celotne zmogljivosti zadevne plinske infrastrukture, za katero se izvzetje odobri;

(d) v primeru izvzetja za povezovalne plinovode, rezultat posvetovanja z zadevnimi regulativnimi organi;

(e) prispevek infrastrukture k raznolikosti oskrbe s plinom.

8. V dveh mesecih od prejema obvestila se lahko Komisija odloči, da od zadevnega regulativnega organa zahteva, da spremeni ali prekliče odločitve o odobritvi izvzetja. Ta dvomesečni rok se lahko podaljša za dva nadaljnja meseca, če Komisija potrebuje dodatne informacije. Ta dodatni rok začne teči dan po prejemu vseh podatkov. Začetni dvomesečni rok se lahko podaljša tudi s soglasjem Komisije in regulativnega organa.

Če zahtevani podatki niso predloženi v roku, predpisanem v zahtevku, se šteje, da je obvestilo preklicano, razen če se pred iztekom tega obdobja rok podaljša po privolitvi Komisije in regulativnega organa ali če regulativni organ Komisijo z ustrezno utemeljeno izjavo obvesti, da je po njegovem mnenju obvestilo popolno.

Regulativni organ ravna v skladu z odločitvijo Komisije o spremembi ali preklicu odločitve o izvzetju v roku enega meseca in o tem obvesti Komisijo.

Komisija poskrbi za zaupnost komercialno občutljivih podatkov.

Odobritev odločitve o izvzetju s strani Komisije preneha učinkovati dve leti po njenem sprejetju, če se do takrat izgradnja infrastrukture še ni začela, in pet let po njenem sprejetju, če infrastruktura do takrat še ni začela obratovati.

9. Komisija lahko sprejme smernice za uporabo pogojev, določenih v odstavku 1 tega člena in določi postopek za uporabo odstavkov 3, 5, 7 in 8 tega člena. Ti ukrepi, namenjeni spreminjanju nebistvenih določb te direktive z njim dopolnjevanjem, se sprejmejo v skladu z regulativnim postopkom s pregledom iz člena 50(3).

Člen 36

Odprtje trga in vzajemnost

1. Države članice zagotovijo, da se za upravičene odjemalce štejejo:

(a) do 1. julija 2004, upravičeni odjemalci iz člena 18 Direktive 98/30/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 22. junija 1998 o skupnih pravilih notranjega trga z zemeljskim plinom ([1]). Države članice vsako leto do 31. januarja objavijo merila za določanje teh upravičenih odjemalcev;

(b) od 1. julija 2004, vsi negospodinjski odjemalci;

(c) po 1. juliju 2007, vsi odjemalci.

2. Da bi se izognili neuravnoteženosti pri odpiranju trgov s plinom:

(a) se pogodbe za dobavo, sklenjene z upravičenim odjemalcem v sistemu druge države članice, ne smejo prepovedati, če je odjemalec upravičen v obeh zadevnih sistemih, in

(b) če so posli, navedeni v točki (a), zavrnjeni, ker je odjemalec upravičen samo v enem od obeh sistemov, lahko Komisija na zahtevo ene države članice iz obeh sistemov ob upoštevanju razmer na trgu in skupnega interesa naloži pogodbenici, ki odklanja dostop do sistema, da opravi zahtevano dobavo zemeljskega plina.

Člen 37

Neposredni plinovodi

1. Države članice sprejmejo potrebne ukrepe, da zagotovijo:

(a) podjetjem plinskega gospodarstva s sedežem na njihovem ozemlju, da upravičene odjemalce oskrbijo po neposrednih plinovodih, in

(b) da upravičene odjemalce na njihovem ozemlju oskrbijo podjetja plinskega gospodarstva po neposrednih plinovodih.

([1]) UL L 204, 21.7.1998, str. 1.

2. V okoliščinah, kjer se za gradnjo ali obratovanje neposrednih plinovodov zahteva dovoljenje (npr. licenca, energetsko dovoljenje, koncesija, soglasje ali odobritev), države članice ali pristojni organ, ki ga te imenujejo, določijo merila za odobritev energetskih dovoljenj za gradnjo ali obratovanje takšnih plinovodov na svojem ozemlju. Ta merila so objektivna, pregledna in nediskriminatorna.

3. Države članice lahko izdajo dovoljenje za gradnjo neposrednega plinovoda pogojujejo z zavrnitvijo dostopa do sistema na podlagi člena 34 ali z uvedbo postopka za reševanje sporov v skladu s členom 40.

POGLAVJE VIII

Nacionalni regulativni organi

Člen 38

Imenovanje in neodvisnost regulativnih organov

1. Vsaka država članica na nacionalni ravni imenuje samo en nacionalni regulativni organ.

2. Odstavek 1 tega člena ne posega v imenovanje drugih regulativnih organov na regionalni ravni držav članic, če obstaja en visoki predstavnik, ki bo v skladu s členom 13(1) Uredbe (ES) št. …/2009 v okviru odbora regulatorjev agencije deloval kot zastopnik in kot oseba za stike na ravni Skupnosti.

3. Z odstopanjem od odstavka 1 tega člena lahko država članica imenuje regulativne organe za manjše sisteme na geografsko ločenih območjih, katerih poraba v letu 2008 je predstavljala manj kot 3 % skupne porabe države članice, v kateri se nahaja. To odstopanje ne posega v imenovanje enega visokega predstavnika, ki jo bo v okviru odbora regulatorjev agencije v skladu s členom 13(1) Uredbe (ES) št. …/2009 deloval kot zastopnik in kot oseba za stike na ravni Skupnosti.

4. Države članice zagotovijo neodvisnost regulativnega organa in poskrbijo, da svoja pooblastila izvaja nepristransko in pregledno. V ta namen države članice zagotovijo, da je regulativni organ pri opravljanju svojih regulativnih nalog, ki mu jih nalaga ta direktiva in z njo povezana zakonodaja:

(a) pravno ločen in funkcionalno neodvisen od vseh drugih javnih ali zasebnih subjektov,

(b) da njegovo osebje in osebe, odgovorne za njihovo upravljanje,

  (i) delujejo neodvisno od kakršnih koli tržnih interesov, in

  (ii) pri opravljanju svojih regulativnih nalog ne zahtevajo ali sprejemajo neposrednih navodil od katere koli vlade ali drugega javnega ali zasebnega subjekta. Ta zahteva ne posega v tesno sodelovanje, če je to ustrezno, z drugimi pristojnimi nacionalnimi organi ali v splošne smernice politike, ki jih določi vlada, ki niso povezane z regulativnimi pooblastili in nalogami iz člena 40.

5. Da zavarujejo neodvisnost regulativnega organa, države članice zlasti zagotovijo:

(a) da lahko regulativni organ samostojno odloča, neodvisno od katerega koli političnega organa, da je samostojen pri izvrševanju proračuna in da pri opravljanju svojih dolžnosti razpolaga z zadostnimi človeškimi in finančnimi viri;

(b) da je najvišje vodstvo regulativnega organa imenovano za obdobje vsaj petih let in je lahko pred koncem mandata funkcije razrešeno le, če ne izpolnjuje več pogojev iz tega člena ali če je storilo hujšo kršitev po nacionalni zakonodaji.

Člen 39

Splošni cilji regulativnega organa

Pri opravljanju regulativnih nalog, določenih v tej direktivi, regulativni organ v okviru svojih nalog in pooblastil, opredeljenih v členu 40, ter po potrebi v tesnem posvetovanju z drugimi ustreznimi nacionalnimi organi in brez poseganja v njihove pristojnosti sprejme vse razumne ukrepe za doseganje naslednjih ciljev:

(a) spodbujanje konkurenčnega, varnega in okoljsko trajnostnega notranjega trga z zemeljskim plinom v Skupnosti ter učinkovito odpiranje trga za vse odjemalce in dobavitelje v Skupnosti, in sicer v tesnem sodelovanju z agencijo, regulativnimi organi drugih držav članic in Komisijo;

(b) razvoj konkurenčnih in pravilno delujočih regionalnih trgov v Skupnosti, da bi dosegli cilje iz točke (a);

(c) odprava omejitev pri trgovanju z zemeljskim plinom med državami članicami, vključno z razvojem ustreznih zmogljivosti za čezmejni prenos, da bi zadostili povpraševanju in spodbudili integracijo nacionalnih trgov, kar lahko olajša pretok zemeljskega plina v Skupnosti;

(d) spodbujanje razvoja varnih, zanesljivih in učinkovitih nediskriminatornih sistemov ter zadostnosti sistema;

(e) omogočanje lažjega vključevanja novih proizvodnih zmogljivosti v omrežje, zlasti z odpravljanjem ovir, ki bi lahko novim udeležencem preprečile vstop na trg;

(f) zagotavljanje ustreznih spodbud za operaterje sistemov in uporabnike sistemov, kratkoročno in dolgoročno, da bi povečali učinkovitost sistemov in spodbudili povezovanje trgov;

(g) zagotavljanje učinkovitega delovanja nacionalnega trga ter spodbujanje učinkovite konkurence in varstva potrošnikov;

(h) prispevanje k visokim standardom univerzalnih in javnih storitev za zemeljski plin, zaščiti ranljivih odjemalcev in učinkovitosti ukrepov za varstvo potrošnikov iz Priloge I.

Člen 40

Naloge in pooblastila regulativnega organa

1. Regulativni organ ima naslednje naloge:

(a) zagotavljati, da operaterji prenosnih in distribucijskih sistemov – po potrebi tudi lastniki sistema – ter podjetja plinskega gospodarstva izpolnjujejo obveznosti, ki jim jih nalagata ta direktiva in druga zadevna zakonodaja Skupnosti, vključno s čezmejnimi zadevami;

(b) sodelovati z regulativnim organom ali organi zadevnih držav članic pri čezmejnih zadevah;

(c) izpolnjevati in izvajati vse zadevne pravno zavezujoče odločitve agencije in Komisije;

(d) enkrat na leto zadevnim organom držav članic, agenciji in Komisiji poročati o svojih dejavnostih in izpolnjevanju svojih nalog. Takšna poročila se nanašajo na sprejete ukrepe in dosežene rezultate v zvezi z nalogami iz tega člena;

(e) preprečevati navzkrižno subvencioniranje med dejavnostmi prenosa, distribucije, skladiščenja, UZP in dobave;

(f) spremljati naložbene načrte operaterjev prenosnih sistemov in v letnem poročilu zagotoviti oceno naložbenega načrta operaterjev prenosnih sistemov glede njegove skladnosti z nezavezujočim 10-letnim načrtom omrežja za celotno Skupnost iz člena 8(3)(b) Uredbe (ES) št. …/2009;

(g) spremljati upoštevanje predpisov o varnosti in zanesljivosti omrežja ter nadzorne standarde in zahteve glede kakovosti storitev omrežja;

(h) spremljati raven preglednosti in zagotavljati, da podjetja plinskega gospodarstva izpolnjujejo obveznosti glede preglednosti;

(i) spremljati raven odprtosti trga in konkurence pri veleprodaji in maloprodaji, vključno z borzami zemeljskega plina, cenami za gospodinjske odjemalce, deležem odjemalcev, ki zamenjajo dobavitelja, deležem odklopov in pritožbami gospodinjskih odjemalcev, ter morebitno izkrivljanje ali omejevanje konkurence, pri čemer organom, pristojnim za konkurenco, zagotavljajo potrebne informacije in jih obveščajo o zadevnih primerih;

(j) spremljati čas, ki ga operaterji za prenosnih sistemov in distribucijskih sistemov potrebujejo za priključitve in popravila;

(k) spremljati in pregledovati pogoje za dostop do skladišč, skladiščne zmogljivosti plinovoda in drugih sistemskih storitev, kot je določeno v členu 32. Če je dostop do skladišč opredeljen v skladu s členom 32(3), ta naloga izključuje pregled tarif;

(l) vsaj enkrat na leto objaviti priporočila glede skladnosti tarif za dobavo z določbami člena 3;

(m) zagotoviti dostop do podatkov o porabi posameznih odjemalcev, razpoložljivost – pri neobvezni uporabi – usklajene oblike podatkov o porabi na nacionalni ravni in dostop do podatkov v skladu s točko (h) Priloge I;

(n) spremljati izvajanje pravil v zvezi z vlogo in odgovornostjo operaterjev prenosnih sistemov, operaterjev distribucijskih sistemov, dobaviteljev in odjemalcev ter drugih akterjev na trgu v skladu z Uredbo (ES) št. …/2009;

(o) spremljati pravilno uporabo meril za določitev, ali objekti za skladiščenje spadajo na področje uporabe člena 32(3) ali (4), in

(p) spremljati izvajanje zaščitnih ukrepov iz člena 45.

2. Če država članica tako določi, lahko naloge v zvezi s spremljanjem iz odstavka 1 opravljajo drugi organi in ne regulativni organ. V tem primeru je treba z rezultati takšnega spremljanja čim prej seznaniti regulativni organ.

Regulativni organ se pri opravljanju nalog iz odstavka 1 v skladu z načeli boljše ureditve po potrebi posvetuje z operaterji prenosnih sistemov in po potrebi tesno sodeluje z drugimi ustreznimi nacionalnimi organi, pri čemer ne posega v njihove posebne pristojnosti, sam pa ohrani neodvisnost.

Odobritve regulativnega organa ali agencije v skladu s to direktivo ne posegajo v ustrezno utemeljeno prihodnje izvajanje pooblastil regulativnega organa v skladu s tem členom niti ne vplivajo na kazni, ki jih naložijo drugi pristojni organi ali Komisija.

3. Kadar je imenovan samostojni operater sistema v skladu s členom 14, regulativni organ poleg nalog, ki jih ima v skladu z odstavkom 1 tega člena, opravlja tudi naslednje naloge:

(a) preverja, ali lastnik prenosnega sistema in samostojni operater sistema izpolnjujeta svoje obveznosti iz tega člena, in v skladu s točko (d) odstavka 4 nalaga kazni, če zahteve niso bile izpolnjene;

(b) spremlja odnose in komunikacijo med samostojnim operaterjem sistema in lastnikom prenosnega sistema, da zagotovi, da samostojni operater sistemov izpolnjuje svoje obveznosti, ter zlasti odobri pogodbe in deluje kot organ za reševanje sporov med samostojnim operaterjem sistema in lastnikom prenosnega sistema v zvezi z morebitno pritožbo, ki jo katera koli stranka vloži v skladu z odstavkom 9;

(c) v okviru prvega 10-letnega načrta za razvoj omrežja, brez poseganja v postopek iz člena 14(2)(c), potrjuje načrtovanje naložb in večletni razvojni načrt omrežja, kot ju letno predstavi samostojni operater sistema;

(d) zagotavlja, da tarife za dostop do omrežja, ki jih obračunavajo samostojni operaterji sistemov, vključujejo nadomestilo za lastnika omrežja, ki zagotavlja ustrezno nadomestilo za uporabo sredstev omrežja in morebitne naložbe vanje, pod pogojem, da se izvajajo gospodarno in učinkovito;

(e) ima pooblastila za izvajanje inšpekcij, vključno z napovedanimi inšpekcijami, v objektih lastnika prenosnega sistema in samostojnega operaterja sistema.

4. Države članice zagotovijo, da se regulativni organi pooblastijo za učinkovito in hitro izvajanje nalog iz odstavkov 1, 3 in 6. V ta namen ima regulativni organi vsaj naslednja pooblastila:

(a) izdaja zavezujoče odločbe podjetjem plinskega gospodarstva;

(b) preverja delovanje trgov s plinom, določa in sprejema kakršne koli ukrepe, ki so potrebni in sorazmerni za spodbujanje učinkovite konkurence in zagotavljanje pravilnega delovanja trga. Po potrebi je regulativni organ prav tako pooblaščen, da pri vodenju preiskav v zvezi s pravom o konkurenci sodelujejo z nacionalnimi organi, pristojnimi za konkurenco, ali s Komisijo;

(c) od podjetij plinskega gospodarstva lahko zahteva kakršne koli informacije, ki jih potrebuje za izvajanje svojih nalog;

(d) podjetjem plinskega gospodarstva, ki ne izpolnjuje svojih obveznosti iz te direktive ali katere koli zadevne pravno zavezujoče odločitve regulativnega organa ali agencije, naloži učinkovite, sorazmerne in odvračilne kazni, ali pristojnemu sodišču predlaga, da naloži take kazni. To vključuje pristojnosti, da naloži ali predlaga kazni, ki znašajo do 10 % letnega prometa operaterja prenosnega sistema ali do 10 % letnega prometa vertikalno integriranega operaterja prenosnega sistema, in sicer za operaterja prenosnega sistema oziroma vertikalno integrirano podjetje, ki morda ne izpolnjujeta svojih obveznosti iz te direktive, in

(e) ima ustrezno pravico do izvajanja preiskav in primerna pooblastila za dajanje navodil pri reševanju sporov v okviru odstavkov 9 in 10.

5. Kadar je bil operater prenosnega sistema imenovan v skladu s Poglavjem IV, ima regulativni organ poleg nalog in pooblastil iz odstavkov 1 in 4 tega člena vsaj tudi naslednje naloge in pooblastila:

(a) nalagati kazni v skladu s točko (d) odstavka 4 za diskriminatorno ravnanje v prid vertikalno integriranemu podjetju;

(b) spremljati komunikacijo med operaterjem prenosnega sistema in vertikalno integriranim podjetjem, da bi tako zagotovili, da operater prenosnega sistema deluje v skladu s svojimi obveznostmi;

(c) delovati kot organ za poravnavo sporov med vertikalno integriranim podjetjem in operaterjem prenosnega sistema v zvezi z morebitno pritožbo, ki je vložena v skladu z odstavkom 9;

(d) spremljati komercialne in finančne odnose med vertikalno integriranim podjetjem in operaterjem prenosnega sistema, vključno s posojili;

(e) potrjevati vse komercialne in finančne sporazume med vertikalno integriranim podjetjem in operaterjem prenosnega sistema, če so ti v skladu s tržnimi pogoji;

(f) zahtevati utemeljitev s strani vertikalno integriranega podjetja, ko ga v skladu s členom 21(4) obvesti nadzornik za skladnost. Taka utemeljitev vsebuje zlasti dokaze, da ni prišlo do diskriminatornega ravnanja v prid vertikalno integriranemu podjetju;

(g) izvajati inšpekcije, vključno z nenapovedanimi inšpekcijami, v objektih vertikalno integriranega podjetja in operaterja prenosnega sistema, in

(h) vse ali specifične naloge operaterja prenosnega sistema dodeliti neodvisnemu operaterju sistema, ki je bil imenovan v skladu s členom 14, če operater prenosnega sistema vztrajno krši svoje obveznosti iz te direktive, zlasti če gre za ponavljajoče se diskriminatorno ravnanje v prid vertikalno integriranemu podjetju.

6. Regulativni organi so pristojni za to, da določijo ali potrdijo vsaj metodologije za izračun ali določitev naslednjih pogojev pred začetkom njihove veljavnosti:

(a) priključitev in dostop do nacionalnih omrežij, vključno s tarifami za prenos in distribucijo, ter pogoji in tarifami za dostop do naprav za UZP. Te tarife ali metodologije morajo omogočati potrebne naložbe v omrežja in naprave za UZP, tako da se zagotovi pozitivno poslovanje omrežja in naprav za UZP;

(b) zagotavljanje storitev za izravnavo.

7. Pri določanju ali potrjevanju tarif ali metodologij regulativni organi zagotovijo, da se operaterjem prenosnih in distribucijski sistemov namenijo ustrezne spodbude, tako kratkoročne kot dolgoročne, za povečevanje učinkovitosti, spodbujanje povezovanja trgov in zanesljivosti dobave ter za podpiranje zadevnih raziskovalnih dejavnosti.

8. Regulativni organi so pristojni za to, da od operaterjev prenosnih, skladiščnih sistemov, sistemov za UPZ in distribucijskih sistemov po potrebi zahtevajo, da spremenijo pogoje, vključno s tarifami ali metodologijami iz tega člena, da zagotovijo njihovo sorazmernost in nediskriminatorno uporabo. Če je dostop do skladišč opredeljen v skladu s členom 32(3), ta naloga izključuje pregled tarif.

9. Stranka, ki se želi pritožiti zoper operaterja prenosnega, skladiščnega sistema, sistema za UPZ ali distribucijskega sistema glede vprašanj iz odstavkov 1 do 8, lahko pošlje pritožbo regulativnemu organu, ki v vlogi organa za poravnavo sporov v dveh mesecih po prejemu pritožbe sprejeme svojo odločitev. Ta rok se lahko podaljša za dva meseca, če regulativni organi zahtevajo dodatne informacije. Ta podaljšan rok se lahko dodatno podaljša s soglasjem pritožnika. Odločitev regulativnega organa je zavezujoča, dokler se ne ovrže s pritožbo.

10. Vsaka stranka, ki utrpi škodo in ima pravico do pritožbe na odločitev o metodologijah za izračun, sprejeto v skladu s tem členom, ali če za regulativni organ velja obveznost posvetovanj, glede predlaganih metodologij za izračun, lahko najkasneje v dveh mesecih po objavi odločitve ali njenega predloga ali v krajšem roku, če to predvidijo države članice, vloži pritožbo za pregled. Ta pritožba nima odložilnega učinka.

11. Države članice oblikujejo ustrezne in učinkovite mehanizme za ureditev, nadzor in preglednost v izogib zlorabam prevladujočega položaja, zlasti v škodo odjemalcev, in spodrivajočemu ravnanju. Ti mehanizmi morajo upoštevati določbe Pogodbe, zlasti člena 82 Pogodbe.

12. Države članice zagotovijo sprejetje ustreznih ukrepov, vključno z upravnimi ukrepi ali kazenskimi postopki v skladu s svojim nacionalnim pravom, zoper fizične ali pravne osebe, ki so odgovorne v primeru nespoštovanja pravil o zaupnosti, ki jih nalaga ta direktiva.

13. Pritožbe iz odstavkov 9 in 10 ne vplivajo na uveljavljanje pravic do pritožbe po zakonodaji Skupnosti in/ali nacionalni zakonodaji.

14. Odločitve regulativnih organov so utemeljene in upravičene ter dopuščajo sodni nadzor.

15. Države članice zagotovijo ustrezne mehanizme na nacionalni ravni, v okviru katerih se lahko stranka, ki jo zadeva odločitev regulativnega organa, pritoži organu, ki je neodvisen od vpletenih strank.

Člen 41

Ureditveni režim za čezmejna vprašanja

1. Regulativni organi se tesno posvetujejo in sodelujejo med seboj ter drug drugemu in Agenciji zagotavljajo podatke, ki so potrebni za izpolnjevanje njihovih nalog iz te direktive. Pri izmenjavi informacij je organ, ki informacije prejme, zavezan enaki stopnji zaupnosti kot organ, ki informacije zagotovi.

2. Regulativni organi sodelujejo vsaj na regionalni ravni za spodbujeno uvajanje obratovalnih dogovorov, da bi omogočili optimalno upravljanje omrežja, spodbudili skupne borze zemeljskega plina in dodeljevanje čezmejnih zmogljivosti ter – vključno z novimi povezavami omogočili minimalno raven zmogljivosti za medsebojno povezovanje v regiji in med regijami, da se omogoči razvoj učinkovite konkurence in izboljša zanesljivost dobave.

3. Ukrepi iz odstavka 2 se po potrebi izvajajo v tesnem posvetovanju z drugimi zadevnimi nacionalnimi organi in brez poseganja v njihove posebne pristojnosti.

4. Komisija lahko sprejme smernice glede obsega obveznosti regulativnih organov, da sodelujejo med seboj in z agencijo. Ti ukrepi, namenjeni spreminjanju nebistvenih določb te direktive z njenim dopolnjevanjem, se sprejmejo v skladu z regulativnim postopkom s pregledom iz člena 50(3).

Člen 42

Skladnost s smernicami

1. Vsak regulativni organ in Komisija lahko zahtevata mnenje Agencije o tem, ali je odločitev regulativnega organa v skladu s smernicami iz te direktive ali Uredbe (ES) št. …/2009.

2. Agencija v štirih mesecih po prejemu zahtevka pošlje svoje mnenje regulativnemu organu, ki ga je zahteval, oziroma Komisiji ter regulativnemu organu, ki je zadevno odločitev sprejel.

3. Če regulativni organ, ki je sprejel odločitev, ne upošteva mnenja Agencije v štirih mesecih od datuma prejema mnenja, Agencija o tem obvesti Komisijo.

4. Vsak regulativni organ lahko obvesti Komisijo, če meni, da odločitev drugega regulativnega organa, pomembna za čezmejno trgovino, ni v skladu s smernicami iz te direktive ali iz Uredbe (ES) št. …/2009, in sicer v dveh mesecih od datuma, ko je bila ta odločitev sprejeta.

5. Komisija lahko odloči, da bo primer nadalje raziskala, če v dveh mesecih po tem, ko jo je obvestila Agencija v skladu z odstavkom 3 ali jo je obvestil regulativni organ v skladu z odstavkom 4, ali v treh mesecih od datuma sprejetja odločitve, če ravna na lastno pobudo, ugotovi, da obstaja resen sum, da odločitev regulativnega organa ni v skladu s smernicami iz te direktive ali iz Uredbe (ES) št. …/2009. V takem primeru povabi regulativni organ in stranke v postopku pred regulativnim organom, da predložijo pripombe.

6. Če se Komisija odloči, da bo primer nadalje raziskala, najpozneje v štirih mesecih od datuma te odločitve sprejme končno odločitev, s katero:

(a) ne nasprotuje odločitvi regulativnega organa ali

(b) od zadevnega regulativnega organa zahteva, naj prekliče svojo odločitev, če meni, da ni v skladu s smernicami.

7. Če se Komisija v roku iz odstavkov 5 oziroma 6 ne odloči primera nadalje raziskati ali sprejeti končne odločitve, se šteje, da ne nasprotuje odločitvi regulativnega organa.

8. Regulativni organ izpolni zahtevo Komisije po preklicu odločitve v roku dveh mesecev in o tem obvesti Komisijo.

9. Komisija lahko sprejme smernice, v katerih je podrobno določen postopek, ki ga uporabljajo regulativni organi, Agencija in Komisija zaradi skladnosti odločitev regulativnih organov s smernicami iz tega člena. Ti ukrepi, namenjeni spreminjanju nebistvenih določb te direktive z njenim dopolnjevanjem, se sprejme v skladu z regulativnim postopkom s pregledom iz člena 50(3).

Člen 43

Hranjenje evidenc

1. Države članice od dobaviteljev zahtevajo, da za opravljanje svojih nalog najmanj pet let hranijo na voljo nacionalnim organom, vključno z regulativnim organom, nacionalnimi organi, pristojnimi za konkurenco, in Komisiji zadevne podatke v zvezi z vsemi transakcijami pogodb o oskrbi s plinom in z izvedenimi finančnimi instrumenti za trgovanje s plinom, ki so jih imeli s trgovci na debelo in operaterji prenosnih sistemom ter operaterji skladiščnih sistemov in sistemov za UZP.

2. Podatki vključujejo podrobnosti o značilnostih zadevnih transakcij, kot so trajanje, pravila za dobavo in poravnavo, količina, datum in ura izvedbe, cene transakcij in način identifikacije zadevnega trgovca na debelo, pa tudi določene podrobnosti o vseh neporavnanih pogodbah o dobavi plina in izvedenih finančnih instrumentih za trgovanje s plinom.

3. Regulativni organ se lahko odloči, da nekatere od teh informacij da na razpolago udeležencem na trgu, pod pogojem, da se ne razkrijejo poslovno občutljivi podatki o posameznih akterjih na trgu ali posameznih transakcijah. Ta odstavek se ne uporablja za podatke o finančnih instrumentih, ki spadajo na področje uporabe Direktive 2004/39/ES.

4. Da se zagotovi enotna uporaba tega člena, lahko Komisija sprejme smernice, v katerih določi metode in podrobnosti hranjenja evidenc ter obliko in vsebino podatkov, ki jih je treba hraniti. Ti ukrepi, namenjeni spreminjanju nebistvenih določb te direktive z njenim dopolnjevanjem, se sprejmejo v skladu z regulativnim postopkom s pregledom iz člena 50(3).

5. Kar zadeva transakcije izvedenih finančnih instrumentov za trgovanje s plinom, ki jih imajo dobavitelji s trgovci na debelo, operaterji prenosnih sistemov, skladiščnih sistemov in sistemov za UZP, se ta člen uporablja šele potem, ko Komisija sprejme smernice iz odstavka 4.

6. Določbe tega člena ne pomenijo dodatnih obveznosti za subjekte, ki spadajo na področje uporabe Direktive 2004/39/ES, do organov iz odstavka 1.

7. Če organi iz odstavka 1 potrebujejo dostop do podatkov, ki jih hranijo subjekti, ki sodijo na področje uporabe Direktive 2004/39/ES, organi, ki so pristojni v skladu z navedeno direktivo, organom iz odstavka 1 pošljejo zahtevane podatke.

POGLAVJE IX

Maloprodajni trgi

Člen 44

Maloprodajni trgi

Da bi spodbujali nastajanje dobro delujočih in preglednih maloprodajnih trgov v Skupnosti države članice zagotovijo, da so vloge in odgovornosti operaterjev prenosnih sistemov, operaterjev distribucijskih sistemov, dobaviteljev, odjemalcev in po potrebi drugih udeležencev na trgu opredeljene glede na pogodbene dogovore, obveznosti do odjemalcev, izmenjavo podatkov ter pravil glede poravnave, lastništvo podatkov in odgovornost za merjenje porabe.

Ta pravila se objavijo; njihov cilj je odjemalcem in dobaviteljem olajšati dostop do omrežij, pregledujejo pa jih regulativni organi ali drugi pristojni nacionalni organi.

POGLAVJE X

Končne določbe

Člen 45

Zaščitni ukrepi

1. Če na energetskem trgu nastopi nenadna kriza in je ogrožena fizična zaščita ali varnost oseb, opreme ali naprav ali je ogrožena celovitost sistema, lahko država članica začasno sprejme potrebne zaščitne ukrepe.

2. Ti ukrepi smejo povzročiti čim manjše motnje v delovanju notranjega trga, po obsegu pa ne smejo preseči okvira, ki je nujno potreben za odpravo nenadno nastalih težav.

3. Prizadeta država članica o sprejetih ukrepih nemudoma obvesti druge države članice in Komisijo, ki lahko odloči, da mora država članica spremeniti ali ukiniti take ukrepe, če izkrivljajo konkurenco in neugodno vplivajo na trgovino na način, ki je nezdružljiv s skupnim interesom.

Člen 46

Enaki pogoji

1. Ukrepi, ki jih lahko sprejmejo države članice na podlagi te direktive za zagotovitev enakih pogojev, morajo biti združljivi s Pogodbo, zlasti členom 30 Pogodbe, in z zakonodajo Skupnosti.

2. Ukrepi iz odstavka 1 morajo biti sorazmerni, nediskriminatorni in pregledni. Ti ukrepi se lahko začnejo izvajati šele, ko je bila Komisija o njih uradno obveščena in jih je odobrila.

3. Komisija v zvezi z uradnim obvestilom iz odstavka 2 ukrepa v dveh mesecih od datuma njegovega prejema. Ta rok začne teči na dan po prejemu vseh podatkov. Če Komisija ni ukrepala v roku dveh mesecev, se šteje, da ne nasprotuje ukrepom iz obvestila.

Člen 47

Odstopanja v zvezi z obveznostmi „vzemi ali plačaj“

1. Če se podjetje plinskega gospodarstva sooča ali meni, da se bo soočalo z resnimi gospodarskimi in finančnimi težavami zaradi svojih obveznosti „vzemi ali plačaj“, sprejetih z eno ali več pogodbami o nakupu plina, lahko pošlje zahtevo za začasno odstopanje od člena 31 zadevni državi članici ali imenovanemu pristojnemu organu. Zahteve se po izbiri držav članic vložijo posamično pred ali po zavrnitvi dostopa do sistema. Države članice lahko omogočijo podjetju plinskega gospodarstva možnost izbire vložiti zahtevo pred ali po zavrnitvi dostopa do sistema. Če podjetje plinskega gospodarstva zavrne dostop do sistema, je treba zahtevo vložiti brez odlašanja. Zahtevam se priložijo vse ustrezne informacije o naravi in obsegu problema in o prizadevanjih podjetja plinskega gospodarstva za rešitev problema.

Če ni razumnih alternativnih rešitev in ob upoštevanju odstavka 3, država članica ali imenovani pristojni organ lahko odloči, da se odstopanje dovoli.

2. Država članica ali imenovani pristojni organ nemudoma obvesti Komisijo o svoji odločitvi o odobritvi odstopanja, skupaj z vsemi ustreznimi informacijami glede odstopanja. Te informacije lahko Komisiji predloži v zbirni obliki, kar Komisiji omogoča sprejetje ustrezno utemeljene odločitve. V osmih tednih po prejemu takega obvestila lahko Komisija od zadevne države članice ali imenovanega pristojnega organa zahteva spremembo ali preklic odločitve o odstopanju.

Če država članica ali imenovani pristojni organ ne izpolni te zahteve v štirih tednih, se dokončna odločitev sprejme hitro v skladu s svetovalnim postopkom iz člena 50(2).

Komisija poskrbi za zaupnost komercialno občutljivih podatkov.

3. Pri odločanju o odstopanjih iz odstavka 1 država članica ali imenovani pristojni organ in Komisija upoštevata zlasti naslednja merila:

(a) cilj zagotoviti konkurenčni trg s plinom;

(b) potrebo izpolniti obveznosti javnih storitev in zagotoviti zanesljivost oskrbe;

(c) položaj podjetja plinskega gospodarstva na trgu s plinom in dejansko stanje konkurence na njem;

(d) resnost gospodarskih in finančnih težav, s katerimi se soočajo podjetja plinskega gospodarstva in podjetja za prenos ali upravičeni odjemalci;

(e) datume podpisov in pogoje takšne pogodbe ali pogodb, vključno z obsegom, v katerem ti pogoji omogočajo upoštevanje sprememb na trgu;

(f) opravljena prizadevanja pri iskanju rešitev problema;

(g) obseg resnih verjetnih težav, ki bi jih podjetje ob prevzemu obveznosti „vzemi ali plačaj“, ob upoštevanju določb te direktive, lahko razumno predvidelo;

(h) raven povezanosti sistema z drugimi sistemi in stopnjo usklajenosti obratovanja teh sistemov, ter

(i) učinke odobritve odstopanja na pravilno uporabo te direktive glede nemotenega delovanja notranjega trga z zemeljskim plinom.

Odločitev o zahtevi za odstopanje glede pogodb „vzemi ali plačaj“, sklenjenih pred … (*), ne bi smela povzročiti položaja, ko ne bi bilo mogoče najti ekonomsko upravičenih alternativnih možnosti. Šteje se, da resne težave ne obstajajo, če se prodaja zemeljskega plina ne zniža pod raven minimalnih garancij odjema, ki jih vsebujejo pogodbe za nakup plina po pravilu „vzemi ali plačaj“ ali če je ustrezno pogodbo za nakup plina po pravilu „vzemi ali plačaj“ mogoče prilagoditi oziroma če podjetje plinskega gospodarstva lahko najde alternativne možnosti.

4. Podjetja plinskega gospodarstva, ki niso dobila dovoljenja za odstopanje iz odstavka 1 tega člena, ne smejo zavrniti ali ne smejo več zavračati dostopa do sistema zaradi obveznosti „vzemi ali plačaj“, sprejetih s pogodbo za nakup plina. Države članice zagotovijo upoštevanje ustreznih določb poglavja VII, in sicer členov 31 do 44.

5. Vsako odstopanje po zgornjih določbah mora biti ustrezno utemeljeno. Komisija objavi odločbo v *Uradnem listu Evropske unije*.

6. Komisija do … (**) predloži poročilo o izkušnjah, pridobljenih z uporabo tega člena, da omogoči Evropskemu parlamentu in Svetu, da v primernem času preučita potrebo za njeno prilagoditev.

Člen 48

Nastajajoči in izdvojeni trgi

1. Države članice, ki niso neposredno priključene na medsebojno povezan sistem druge države članice in imajo samo enega zunanjega glavnega dobavitelja, lahko odstopajo od členov 4, 9, 36 in/ali 37. Podjetje za oskrbo s tržnim deležem, večjim od 75 %, se šteje za glavnega dobavitelja. Vsako tako odstopanje avtomatično preneha veljati, ko ni več izpolnjen vsaj eden izmed pogojev iz tega pododstavka. O takšnem odstopanju se uradno obvesti Komisijo.

Ciper lahko odstopa od členov 4, 9, 36 in/ali 37. To odstopanje preneha veljati, ko Ciper ne bo več veljal za izolirani trg.

Členi 4, 9, 36 in/ali 37 se ne uporabljajo za Estonijo, Latvijo in Finsko, dokler katera koli od teh držav članic ni neposredno povezana z med seboj povezanim sistemom držav članic, razen s sistemi Estonije, Latvije, Litve in Finske. Ta pododstavek ne posega v odstopanja iz prvega pododstavka tega odstavka.

2. Država članica, ki izpolnjuje pogoje za nastajajoči trg, ki bi imela zaradi izvajanja te direktive resne težave, lahko odstopa od členov 4, 9, člena 13(1) in (2), členov 14, 24, člena 25(5), členov 26, 30, 31, člena 36(1) in/ali člena 37. To odstopanje preneha veljati avtomatično, ko država članica ne izpolnjuje več pogojev za nastajajoči trg. O takšnem odstopanju se uradno obvesti Komisijo.

Ciper lahko odstopa od členov 4 in 9, člena 13(1) in (2), členov 14 in 24, člena 25(5), členov 26, 30 in 31, člena 36(1) in/ali člena 37. To odstopanje preneha veljati, ko Ciper ne bo več izpolnjeval pogojev za nastajajoči trg.

3. Z dnem, ko odstopanje iz prvega pododstavka odstavka 2 preneha veljati, je posledica opredelitve upravičenih odjemalcev odprtje trga, ki je enako najmanj 33 % celotne letne porabe plina na nacionalnem trgu s plinom. Dve leti po tem se uporablja člen 36(1)(b), tri leta po tem pa člen 36(1)(c). Dokler se uporablja člen 36(1)(b), se država članica iz odstavka 2 tega člena lahko odloči, da ne bo uporabila člena 31 v zvezi s sistemskimi storitvami in začasnimi skladišči za postopke ponovnega uplinjanja in poznejše dovajanje plina v prenosni sistem.

4. Če bi izvajanje te direktive povzročilo resne težave na geografsko omejenem območju države članice, zlasti pri razvoju infrastrukture za prenos in pomembne distribucijske infrastrukture, lahko država članica zaradi pospeševanja investicij zaprosi Komisijo za začasno odstopanje od členov 4 in 9, člena 13(1) in (2), členov 14 in 24, člena 25(5), členov 26, 30 in 31, člena 36(1) in/ali člena 37, da bi tako izboljšala razmere znotraj tega območja.

5. Komisija lahko dovoli odstopanje iz odstavka 4, upoštevajoč zlasti naslednja merila:

— potrebo po investicijah v infrastrukturo, katere uporaba v okolju konkurenčnega trga ne bi bila ekonomsko upravičena,

— raven in možnosti odplačil zahtevanih investicij,

(*) Datum začetka veljavnosti Direktive 2003/55/ES.
(**) Pet let po začetku veljavnosti Direktive 2003/55/ES.

— velikost in zrelost plinskega sistema na zadevnem območju,

— obeti za zadevni trg s plinom,

— geografska velikost in značilnosti območja ali zadevne regije ter socialno-ekonomski in demografski dejavniki.

V zvezi s plinsko infrastrukturo razen distribucijske se odstopanje lahko dovoli le, če na tem območju ni nobene plinske infrastrukture ali če plinska infrastruktura obstaja manj kot deset let. Začasno odstopanje ne sme veljati več kot deset let od prve dobave plina na tem območju.

Za distribucijsko infrastrukturo se odstopanje lahko dovoli le za obdobje, krajše od 20 let, od prve dobave plina prek navedenega sistema na tem območju.

6. Člen 9 se ne uporablja za Ciper, Luksemburg in/ali Malto.

7. Komisija ob spoštovanju zaupnosti obvesti države članice o vloženih zahtevah po odstavku 4, preden sprejme odločitev v skladu z odstavkom 5. To odločitev in odstopanja iz odstavkov 1 in 2 objavi v *Uradnem listu Evropske unije*.

8. Grčija lahko odstopa od členov 4, 24, 25, 26, 31, 36 in/ali 37 te direktive na geografskih območjih in v časovnih obdobjih, določenih v licencah, ki jih je izdala pred 15. marcem 2002, in v skladu z Direktivo 98/30/ES v zvezi z razvojem in ekskluzivnim izkoriščanjem distribucijskega omrežja na določenih geografskih območjih.

Člen 49

Revizijski postopek

Če v poročilu iz člena 51(3) Komisija odloči, da so glede na učinkovit način dostopa do omrežja v državi članici – način, ki omogoča učinkovit, nediskriminatoren in nemoten dostop do omrežja – nekatere obveznosti, ki jih ta direktiva nalaga podjetjem (skupaj z obveznostjo v zvezi s pravnim ločevanjem operaterjev distribucijskih sistemov) nesorazmerne z želenim ciljem, lahko zadevna država članica pošlje Komisiji zahtevo za izključitev iz zadevne obveznosti.

Država članica Komisijo nemudoma uradno obvesti o svoji zahtevi in o vseh ustreznih informacijah, na podlagi katerih dokaže, da bo ugotovitev v poročilu v zvezi z učinkovitim dostopom do omrežja veljala tudi v prihodnje.

V treh mesecih po prejemu obvestila Komisija sprejme svoje stališče v zvezi z zahtevo zadevne države članice ter po potrebi Evropskemu parlamentu in Svetu pošlje predloge za spremembo ustreznih določb te direktive. Komisija lahko v svojih predlogih za spremembo direktive predlaga izključitev zadevne države članice iz določenih zahtev, če navedena država članica uvede enako učinkovite ukrepe, kot je primerno.

Člen 50

Odbor

1. Komisiji pomaga odbor.

2. Pri sklicevanju na ta odstavek se uporabljata člena 3 in 7 Sklepa 1999/468/ES, ob upoštevanju določb člena 8 Sklepa.

3. Pri sklicevanju na ta odstavek se uporabljata člen 5a(1) do (4) in člen 7 Sklepa 1999/468/ES, ob upoštevanju določb člena 8 Sklepa.

Člen 51

Poročanje

1. Komisija spremlja in pregleda uporabo te direktive ter Evropskemu parlamentu in Svetu prvič do … (*) in nato vsako leto predloži splošno poročilo o napredku. Poročilo o napredku zajema najmanj:

(a) izkušnje, pridobljene z oblikovanjem v celoti delujočega notranjega trga z zemeljskim plinom, in še vedno prisotne ovire na tem področju, vključno z vidika prevladujočega položaja na trgu, koncentracije na trgu, plenilskega in protikonkurenčnega vedenja;

(b) odstopanja, odobrena s to direktivo, vključno z uvedbo odstopanja, predvidenega v členu 26(2), v luči možne spremembe praga;

(c) obseg, v katerem so bile zahteve glede ločevanja in določanja tarif iz te direktive uspešne pri zagotavljanju poštenega in nediskriminatornega dostopa do plinskega sistema Skupnosti ter enakovredne stopnje konkurence, kot tudi gospodarske, okoljske in socialne posledice odpiranja trga s plinom za odjemalce;

(d) pregled vprašanj v zvezi s stopnjami zmogljivosti sistema in z zanesljivostjo oskrbe z zemeljskim plinom v Skupnosti in zlasti z obstoječo in načrtovano uravnoteženostjo med ponudbo in povpraševanjem, ob upoštevanju fizične zmogljivosti za izmenjavo med posameznimi območji ter razvoja skladišč (skupaj z vprašanjem sorazmernosti ureditve trga na tem področju);

(e) posebna pozornost bo namenjena ukrepom, ki jih države članice sprejmejo za primer konične obremenitve in izpada enega ali več dobaviteljev;

(*) 31. december leta, ki sledi začetku veljavnosti Direktive 2003/55/ES.

(f) splošno oceno doseženega napredka pri dvostranskih odnosih s tretjimi državami, ki pridobivajo in izvažajo ali prenašajo zemeljski plin, skupaj z napredkom pri povezovanju trga, trgovine in dostopa do omrežij takšnih tretjih držav;

(g) potrebo po zahtevah za uskladitev, ki niso povezane z določbami te direktive;

Kjer je primerno, lahko poročilo o napredku zajema priporočila in ukrepe proti negativnim učinkom prevladujočega položaja ali koncentracije na trgu.

2. Vsaki dve leti mora poročilo o napredku iz odstavka 1 vsebovati tudi analizo različnih ukrepov, ki jih države članice sprejmejo za izpolnitev obveznosti javnih storitev in pregled učinkovitosti teh ukrepov, zlasti njihov vpliv na konkurenčnost na trgu s plinom. To poročilo lahko po potrebi vključuje priporočila glede ukrepov, ki jih je treba sprejeti na nacionalni ravni za izpolnitev visokih standardov javnih storitev, ali ukrepov, namenjenih preprečevanju zapiranja trga.

3. Komisija do … (*) Evropskemu parlamentu in Svetu kot del splošnega pregleda predloži podrobno posebno poročilo, v katerem je opredeljeno, do katere mere so bile zahteve glede ločevanja iz poglavja IV uspešne pri zagotavljanju polne in dejanske neodvisnosti operaterjev prenosnih sistemov, pri tem pa kot merilo uporabi dejansko in učinkovito ločevanje.

4. Komisija za namene ocenjevanja iz odstavka 3 upošteva zlasti naslednja merila: pravičen in nediskriminatoren dostop do omrežja, učinkovito ureditev, razvoj omrežja glede na potrebe trga, neizkrivljene pobude za naložbe, razvoj infrastrukture za medsebojno povezanost, dejansko konkurenčnost na energetskih trgih Skupnosti in stanje zanesljivosti oskrbe v Skupnosti.

5. Komisija po potrebi in zlasti v primeru, ko podrobno posebno poročilo iz odstavka 3 navaja, da pogoji iz odstavka 4 niso bili zagotovljeni v praksi, predloži predloge Evropskemu parlamentu in Svetu, da bi s tem zagotovila popolno dejansko neodvisnost operaterjev prenosnih sistemov pred … (**).

6. Komisija pošlje Evropskemu parlamentu in Svetu najpozneje do 1. januarja 2006 podrobno poročilo o napredku pri oblikovanju notranjega trga z zemeljskim plinom. To poročilo zlasti obravnava:

— obstoj nediskriminatornega dostopa do omrežja;

— učinkovitost ureditve;

— razvoj infrastrukture za medsebojno povezanost, tranzitne pogoje in stanje zanesljivosti oskrbe v Skupnosti;

— obseg, v katerem lahko majhnim podjetjem in gospodinjskim odjemalcem pripadajo vse ugodnosti odprtja trga, zlasti v zvezi s standardi javnih storitev;

— obseg, v katerem so trgi v praksi odprti za dejansko konkurenco, tudi z vidika prevladujočega položaja na trgu, koncentracije na trgu, spodrivajočega in protikonkurenčnega ravnanja;

— obseg, v katerem odjemalci dejansko zamenjajo dobavitelje in se ponovno pogajajo o tarifah;

— razvoj cen, vključno s cenami dobave, glede na stopnjo odprtosti trgov;

— dejanski in nediskriminatoren dostop tretjih strani do skladišč plina, kadar je za zagotovitev učinkovitega dostopa do sistema nujen iz tehničnih in/ali gospodarskih razlogov;

— izkušnje, pridobljene z izvajanjem te direktive, kar zadeva dejansko neodvisnost operaterjev sistemov v vertikalno integriranih podjetjih, in ali so poleg funkcionalne neodvisnosti in ločevanja računovodskih izkazov oblikovani tudi drugi ukrepi, ki imajo enakovreden učinek kot pravno ločevanje.

Komisija po potrebi pošlje Evropskemu parlamentu in Svetu predloge zlasti s ciljem zagotavljanja visokih standardov javnih storitev.

Komisija po potrebi pošlje Evropskemu parlamentu in Svetu predloge, zlasti da zagotovi popolno in dejansko neodvisnost operaterjev distribucijskih sistemov do 1. julija 2007. Če je potrebno, ti predlogi v skladu s konkurenčnim pravom zadevajo tudi ukrepe, ki se nanašajo na vprašanja prevladujočega položaja na trgu, koncentracije trga, spodrivajočega in protikonkurenčnega ravnanja.

Člen 52

Razveljavitev

Direktiva 2003/55/ES se razveljavi z učinkom od … (***) brez poseganja v obveznosti držav članic glede rokov za prenos in uporabo navedene direktive. Sklicevanja na razveljavljeno direktivo se štejejo kot sklicevanja na to direktivo in se berejo v skladu s korelacijsko tabelo iz Priloge II.

Člen 53

Prenos

1. Države članice sprejmejo zakone in druge predpise, potrebne za uskladitev s to direktivo, najpozneje do … (***). O tem nemudoma obvestijo Komisijo.

Te določbe uporabljajo od … (***), razen člena 11, ki ga uporabljajo od … (****).

(*) Dve leti od datuma iz prvega pododstavka člena 53(1), to je 42 mesecev po dnevu začetka veljavnosti te direktive.

(**) Tri leta od datuma iz prvega pododstavka člena 53(1), to je 54 mesecev po dnevu začetka veljavnosti te direktive.

(***) 18 mesecev po začetku veljavnosti te direktive.

(****) 42 mesecev po začetku veljavnosti te direktive.

Države članice se v sprejetih predpisih sklicujejo na to direktivo ali pa sklic nanjo navedejo ob njihovi uradni objavi. Način sklicevanja določijo države članice.

2. Države članice Komisiji sporočijo besedila temeljnih predpisov nacionalnega prava, ki jih sprejmejo na področju, ki ga ureja ta direktiva.

Člen 54

Začetek veljavnosti

Ta direktiva začne veljati dvajseti dan po objavi v *Uradnem listu Evropske unije*.

Člen 55

Naslovniki

Ta direktiva je naslovljena na države članice.

V …

Za Evropski parlament	*Za Svet*
Predsednik	*Predsednik*
…	…

PRILOGA I

UKREPI ZA VARSTVO POTROŠNIKOV

Ne da bi to posegalo v pravila Skupnosti o varstvu potrošnikov, zlasti v Direktivo 97/7/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 20. maja 1997 o varstvu potrošnikov glede sklepanja pogodb pri prodaji na daljavo ([1]) in Direktivo Sveta 93/13/EGS z dne 5. aprila 1993 o nedovoljenih pogojih v potrošniških pogodbah ([2]), je namen ukrepov iz člena 3 zagotoviti odjemalcem:

(a) pravico do pogodbe z njihovim dobaviteljem plina, ki določa:

— ime in naslov dobavitelja;

— opravljene storitve, ponujeno raven kakovosti storitev in rok za prvo priključitev;

— vrste nudenih vzdrževalnih storitev, če so na voljo;

— sredstva, prek katerih je mogoče pridobiti najnovejše podatke o vseh veljavnih tarifah in stroških vzdrževanja;

— trajanje pogodbe, pogoje za podaljšanje in prenehanje storitev in pogodbe, obstoj pravice do odpovedi;

— dogovore o nadomestilu in povračilu, ki velja, če ni dosežena raven kakovosti storitev iz pogodbe, ter

— način za sprožitev postopkov za reševanje sporov v skladu s točko (f).

Pogoji morajo biti pravični in znani vnaprej. V vseh primerih bi bilo treba te podatke zagotoviti pred sklenitvijo ali potrditvijo pogodbe. Tudi če se pogodbe sklepajo prek posrednikov, se podatke v zvezi z zadevami iz te točke zagotovi pred sklenitvijo pogodbe;

(b) pravočasen prejem obvestila o kakršni koli nameravani spremembi pogodbenih pogojev in hkrati s prejemom takšnega obvestila tudi obvestila o pravici do odpovedi. Izvajalci storitev svoje naročnike neposredno in pravočasno obvestijo o vsakršnem povišanju tarif, v vsakem primeru pa pred iztekom običajnega obračunskega obdobja, ki sledi povišanju tarif. Države članice odjemalcem zagotovijo možnost odstopa od pogodb, če ti ne sprejmejo novih pogojev, o katerih jih obvesti njihov dobavitelj plina;

(c) pregledne informacije o veljavnih cenah in tarifah ter splošno veljavnih pogojih v zvezi z dostopom do teh storitev in njihovo uporabo;

(d) možnost široke izbire načinov plačevanja. Vse razlike v splošnih pogojih odražajo stroške dobavitelja zaradi različnih plačilnih sistemov. Splošni pogoji morajo biti pošteni in pregledni. Objavljeni morajo biti v jasnem in razumljivem jeziku. Potrošnike je treba zavarovati pred nepoštenimi in zavajajočimi načini prodaje;

(e) da se jim zamenjava dobavitelja ne zaračuna;

(f) pravico do preglednih, enostavnih in poceni postopkov pri obravnavi svojih pritožb. Takšni postopki morajo omogočati pošteno in hitro reševanje sporov ter določati sistem povračil in/ali odškodnin, če je to upravičeno. Ti postopki, kjer je to mogoče, so v skladu z načeli iz Priporočila Komisije 98/257/ES z dne 30. marca 1998 o načelih, ki se uporabljajo za telesa, odgovorna za izvensodno reševanje potrošniških sporov ([3]);

(g) so ob priključitvi na plinski sistem obveščeni o svojih pravicah do oskrbe z zemeljskim plinom določene kakovosti po razumni ceni v skladu z veljavno nacionalno zakonodajo.

(h) da so jim na voljo podatki o njihovi porabi in da lahko z izrecnim soglasjem in brezplačno kateremu koli podjetju z licenco za dobavo dovolijo dostop do svojih podatkov o porabi. Organ, ki je odgovoren za obdelavo podatkov, mora te podatke posredovati podjetju. Države članice določijo obliko za predstavitev podatkov in postopek, s katerim se dobaviteljem in odjemalcem zagotovi dostop do podatkov. Te storitve se odjemalcem ne zaračuna dodatno;

(i) da so ustrezno obveščeni o dejanski porabi plina in stroških, in sicer dovolj pogosto, da lahko sami uravnavajo svojo porabo plina. Informacija se zagotovi v primernem roku, pri čemer se upošteva zmogljivost opreme odjemalca za merjenje porabe. Upoštevati je treba stroškovno učinkovitost takšnih ukrepov. Te storitve odjemalcem ni mogoče dodatno zaračunati;

(j) da lahko kadar koli med letom zamenjajo dobavitelja, odjemalec pa mora končni račun prejeti najpozneje tri mesece po zadnji dobavi tega prejšnjega dobavitelja.

([1]) UL L 144, 4.6.1997, str. 19.
([2]) UL L 95, 21.4.1993, str. 29.
([3]) UL L 115, 17.4.1998, str. 31.

PRILOGA II

KORELACIJSKA TABELA

Direktiva 2003/55/ES	Ta direktiva
Člen 1	Člen 1
Člen 2	Člen 2
Člen 3	Člen 3
Člen 4	Člen 4
Člen 5	Člen 5
–	Člen 6
–	Člen 7
Člen 6	Člen 8
Člen 9	Člen 9
Člen 7	Člen 10
–	Člen 11
Člen 7	Člen 12
Člen 8	Člen 13
–	Člen 14
–	Člen 15
Člen 10	Člen 16
–	Člen 17
–	Člen 18
–	Člen 19
–	Člen 20
–	Člen 21
–	Člen 22
–	Člen 23
Člen 11	Člen 24
Člen 12	Člen 25
Člen 13	Člen 26
Člen 14	Člen 27
Člen 15	Člen 28
Člen 16	Člen 29
Člen 17	Člen 30
Člen 18	Člen 31
Člen 19	Člen 32
Člen 20	Člen 33
Člen 21	Člen 34

Direktiva 2003/55/ES	Ta direktiva
Člen 22	Člen 35
Člen 23	Člen 36
Člen 24	Člen 37
Člen 25(1) (prvi in drugi stavek)	Člen 38
–	Člen 39
Člen 25 (preostalo besedil)	Člen 40
–	Člen 41
–	Člen 42
–	Člen 43
–	Člen 44
Člen 26	Člen 45
–	Člen 46
Člen 27	Člen 47
Člen 28	Člen 48
Člen 29	Člen 49
Člen 30	Člen 50
Člen 31	Člen 51
Člen 32	Člen 52
Člen 33	Člen 53
Člen 34	Člen 54
Člen 35	Člen 55
Priloga A	Priloga I

UTEMELJITEV SVETA

I. UVOD

1. Komisija je 19. septembra 2007 v svežnju skupaj s štirimi drugimi predlogi o notranjem energetskem trgu predložila predlog direktive o spremembi Direktive 2003/55/ES, ki temelji na členih 47(2), 55 in 95 Pogodbe.

2. Odbor regij in Evropski ekonomsko-socialni odbor sta mnenji o celotnem svežnju predložila 10. ([1]) oziroma 22. aprila 2008 ([2]).

3. Evropski parlament je mnenje ([3]) v prvi obravnavi sprejel 9. julija 2008 in v njem odobril 122 sprememb. Komisija ni predložila spremenjenega predloga.

4. Svet je 9. januarja 2009 v skladu s členom 251 Pogodbe sprejel skupno stališče v obliki prenovljene direktive.

II. CILJ PREDLOGA

5. Predlog je del tretjega svežnja za notranji energetski trg, skupaj z uredbo o pogojih za dostop do prenosnih omrežij zemeljskega plina, direktivo o skupnih pravilih notranjega trga z električno energijo, uredbo o pogojih za dostop do omrežja za čezmejne izmenjave električne energije in uredbo o ustanovitvi Agencije za sodelovanje energetskih regulatorjev. Cilj predloga je dokončanje notranjega trga z zemeljskim plinom zlasti z uvedbo:

   — določb o učinkovitem ločevanju dejavnosti prenosa od dejavnosti proizvodnje in dobave, vključno s postopkom certificiranja operaterjev prenosnih sistemov iz Skupnosti in iz tretjih držav;

   — določb, namenjenih povečanju neodvisnosti nacionalnih energetskih regulatorjev in uskladitvi njihovih pooblastil na ravni Skupnosti;

   — določb, namenjenih izboljšanju regionalne solidarnosti in sodelovanja;

   — določb za izboljšanje preglednosti in delovanja energetskega trga.

III. ANALIZA SKUPNEGA STALIŠČA

6. Splošne ugotovitve

6.1. Po mnenju Sveta je bilo treba za večjo učinkovitost, preglednost in skladnost z Direktivo 2003/55/ES, pa tudi prijaznost do bralca določbe direktive preoblikovati. Poleg tega je Svet načeloma dosledno spoštoval predlog Komisije o spremembi, saj se ni dotaknil nobene druge določbe, ki ni del predloga Komisije, razen če so bile spremembe potrebne zaradi sprememb, ki jih je Svet vključil v predlog, zaradi spremenjenih sklicevanj kot posledice preštevilčenja členov itd. Svet je, kolikor je bilo to mogoče, sledil pristopu Komisije glede enakega obravnavanja sektorja električne energije in plinskega sektorja.

Komisija je sprejela vse spremembe, ki jih je v njen predlog vključil Svet.

6.2. Glede *122 sprememb, ki jih je sprejel Evropski parlament*, je Svet sledil predlogu Komisije v naslednjih primerih:

— sprejel je naslednjih 20 sprememb:

v celoti (včasih s preoblikovanjem): 50, 98 in 103;

delno/načelno/v duhu: 11, 12, 63, 64, 68, 78/125/135/138, 91–96, 98, 101, 104 in 107;

ter

— zavrnil naslednjih 44 sprememb: 1, 4, 10, 14, 15, 18, 19, 22, 30, 37–39, 41, 43, 47, 54, 57–59, 62, 65–67, 70–72, 82, 83, 89, 90, 97, 105, 106, 108–110, 113, 114, 116/137, 123, 126, 128, [129],131 in 133, in sicer na podlagi vsebine in/ali oblike.

([1]) UL C 172, 05.07.2008, str. 55.
([2]) UL C 211, 19.8.2008, str. 23.
([3]) Dotychczas nieopublikowane w Dzienniku Urzędowym.

6.3. Svet se je oddaljil od stališča Komisije v naslednjih primerih:

— sprejel je eno spremembo: 79

ter

— zavrnil naslednjih 59 sprememb: 2, 3, 5–9, 13, 16, 17, 20, 21, 23–29, 31–36, 40, 45, 46, 48, 49, 51–53, 55, 56, 60, 61, 69, 73–77, 80, 81, 84–88, [93/129+94–96] (delno), 99, 100, 102, 111, 112, 118, 120, 132, 136.

7. **Posebne opombe**

7.1. Glede *sprememb EP,* pri katerih se je Svet oddaljil od *stališča Komisije*:

(a) Svet je sprejel spremembo 79, saj se strinja z mnenjem EP, da odločitev glede dejavnosti in neodvisnosti operaterjev distribucijskih sistemov ni primerno sprejemati s postopkom v odboru.

(b) Svet je zavrnil 59 naštetih sprememb (točka 6.3) zaradi naslednjih razlogov:

(i) Spremembe zadevajo določbe, ki niso del predloga Komisije; te spremembe so bile zavrnjene iz načelnih razlogov (glej točko 6.1): spremembe 6, 13, 21, 23, 25, 31, 32, 33, 34, 35, 40, 45, 46, 48, 49, 51, 69, 73, 74, 75, 76, 77, 111(prvi del), 118, 120, 132.

(ii) Spremembe ne prinašajo dodane vrednosti, predvsem zato, ker so vprašanja (deloma) ustrezno zajeta v drugih delih besedila: sprememba 2 bi oslabila poudarek iz uvodne izjave 6; sprememba 7 se ponavlja; sprememba 87 je delno zajeta v uvodni izjav 15; sprememba 20 je že (deloma) zajeta v uvodnih izjavah 29 in 31; sprememba 26 ni potrebna; sprememba 60: vprašanje ustrezno obravnava člen 9; sprememba 61: to vprašanje je obravnavano v členu 51 o poročanju; s spremembo 81 člen 35(1) ne bi bil tako jasno opredeljen; sprememba 85 prispeva k nejasnosti člena 35(3); sprememba 87: tolikšne podrobnosti niso potrebne; sprememba 88 bi preveč oslabila besedilo pododstavka 5 člena 35(8); 5; sprememba 136 je (delno) ustrezno obravnavana v členu 40(15).

(iii) Spremembe uvajajo besedilo, ki v tej direktivi ni primerno oziroma potrebno ali ki ni v skladu z njenim področjem uporabe: 5, 9, 16, 17, 36, 53, 56, 80, 81, 85, 86, 96 (delno) ni ustrezna v členu 40, 99, 100, 111(drugi del), 112.

(iv) Spremembi uvajata uvodno izjavo, ki se ne navezuje na noben člen: spremembi 24 in 29.

(v) Svet meni, da je seznam dolžnosti in pooblastil regulativnih organov iz člena 40 skupnega stališča zadosten; naslednje spremembe (deloma) presegajo naloge, ki jih je Svet pripisal regulatorjem: spremembe 93–95.

(vi) Spremembe uvajajo besedilo, ki ne ustreza vlogi, ki jo Svet pripisuje agenciji: 28, 55 (drugi del), 84.

(vii) Svet meni, da skupno stališče v zadostni meri odraža cilj regionalne solidarnosti/sodelovanja; spremembe 3, 27, 52 in 55 (prvi del) zato niso potrebne.

7.2 V *predlog Komisije* je Svet uvedel nekatere druge spremembe (vsebinske in/ali oblikovne); glavne spremembe so podane v nadaljevanju.

(a) *Učinkovito ločevanje delovanja omrežja od dejavnosti proizvodnje in dobave:*

Poleg možnosti, ki ju je predlagala Komisija (ločevanje lastništva in neodvisni operater sistema), je Svet v soglasju s Komisijo menil, da je ustrezno predvideti tretjo možnost, tj. neodvisnega operaterja prenosnega sistema, če je operater prenosnega sistema ob začetku veljavnosti te direktive del vertikalno integriranega podjetja (novo poglavje IV s členi 17–23 in ustrezne uvodne izjave 13, 15 in 16). Te tri možnosti so enakovredne in bodo na voljo tako za sektor električne energije kot tudi za plinski sektor.

Določbe o neodvisnem operaterju prenosnega sistema bodo zagotovile dejansko neodvisnost operaterja (člena 17 in 18), njegovega upravljanja (člen 19) in nadzornega organa (člen 20) ter preprečile navzkrižje interesov. Temu cilju prispeva tudi vzpostavitev programa za doseganje skladnosti in mesta nadzornika za skladnost (člen 21). Poleg tega bodo zagotovljene tudi neizkrivljene spodbude za naložbe in razvoj infrastrukture za medsebojno povezanost (člen 22), pa tudi pravičen in nediskriminatoren dostop do omrežja (člen 23).

V člen 40(5) so bila vključena dodatna pooblastila in pristojnosti regulativnih organov, da bi se zagotovila skladnost z določbami poglavja IV. Poleg tega je bil v členu 7 dodan odstavek o regionalnem sodelovanju, v katerem so udeleženi neodvisni operaterji prenosnega sistema. Nazadnje člen 51 o poročanju v odstavkih 3 do 5 določa, da bo Komisija dve leti po datumu prenosa direktive v okviru splošnega pregleda ocenila izvajanje možnosti neodvisnega operaterja prenosnega sistema na podlagi določenih meril.

Namen določb skupnega stališča o neodvisnem operaterju prenosnega sistema je uskladiti pomisleke glede področja uporabe, časovnega okvira in izvršljivosti možnosti neodvisnega operaterja prenosnega sistema, hkrati pa zaščititi finančni interes vertikalno integriranega podjetja in ohraniti izvedljivost te možnosti. To je eden od razlogov, zakaj se Svetu ni zdelo primerno uvesti določb o skrbniku.

Da bi se upoštevali primeri, v katerih obstaja ureditev, ki zagotavlja učinkovitejšo neodvisnost operaterja prenosnega sistema kot določbe poglavja IV, če je prenosni sistem v lasti vertikalno integriranega podjetja, je bila v člen 9(9) vključena dodatna določba.

(b) *Enaki pogoji*

Uvedba tako imenovane klavzule o enakih konkurenčnih pogojih v členu 46 je skupaj z ustrezno uvodno izjavo 17 povezana s prihodnjim soobstojem treh različnih modelov ločevanja na trgu Skupnosti. Klavzula predvideva zlasti vrsto meril za ukrepe, ki jih lahko države članice sprejmejo za zagotovitev enakih konkurenčnih pogojev.

(c) *Certificiranje operaterjev prenosnih sistemov iz Skupnosti in tretjih držav*

V skupnem stališču dva člena obravnavata certificiranje operaterjev prenosnih sistemov: splošni člen (člen 10) in člen o certificiranju za tretje države (člen 11), ki je nadomestil člen 7a predloga Komisije. Člen 11 po eni strani zagotavlja, da morajo operaterji prenosnih sistemov iz tretjih držav spoštovati enaka pravila o ločevanju kot operaterji prenosnih sistemov Skupnosti; po drugi strani pa uvaja merilo glede zanesljivosti dobave energije v državah članicah in Skupnosti, ki ga je treba upoštevati pri odobritvi certificiranja.

Poleg tega je Svet menil, da je primerno prenesti tisti del certifikacijskega postopka, ki določa vlogo Komisije pri tem postopku, v novi člen 3 uredbe o plinu. Poleg tega bo glavna odločitev o certificiranju ostala v rokah nacionalnih regulativnih organov, Komisija pa naj bi o certificiranju dala svoje mnenje. Nacionalni regulatorji morajo to mnenje v največji možni meri upoštevati.

(d) *Regulativni organi*

Svet je v člen 38 vključil dva dodatna odstavka, ki zagotavljata, da je načelo enega regulatorja na nacionalni ravni, skupaj z enim predstavnikom regulatorja (na primer v agenciji), skladno s trenutnim stanjem v nekaterih državah članicah, v katerih imajo regulatorje na regionalni ravni oziroma regulatorje za majhne in oddaljene dele državnega ozemlja (člen 38(2+3));

Besedilo skupnega stališča zagotavlja neodvisnost regulativnih organov in hkrati pojasnjuje, da to ne pomeni, da regulatorji niso izpostavljeni pravnemu ali parlamentarnemu nadzoru (uvodna izjava 26) ali da jim ni treba upoštevati širših ciljev, npr. glede okoljske trajnosti ali obveznosti javnih storitev (člen 38(4)).

Skupno stališče prav tako zagotavlja, da imajo regulatorji pri izvajanju svojih nalog možnost po potrebi tesno sodelovati z drugimi organi, na primer z organi, pristojnimi za konkurenco, vendar pri tem ohranijo svojo neodvisnost in ne podvajajo nalog (npr. spremljanje), ki jih navadno opravljajo drugi organi (člen 40(2)).

(e) *Ureditveni režim za čezmejna vprašanja*

Odstavka, ki določata vlogo Agencije (člen 41, odstavek 3 in (delno) 4) sta bila iz pravnih razlogov prenesena v uredbo o Agenciji (novi člen 8). Agencija bo pri čezmejnih vprašanjih udeležena v skrajni sili na zahtevo nacionalnih regulatorjev ali če nacionalni regulatorji v določenem časovnem roku ne uspejo doseči dogovora.

(f) *Odstopanja za novo infrastrukturo*

Glede odobritve odstopanj za novo čezmejno infrastrukturo (člen 35) je po mnenju Sveta primerno, da se Agencija vključi le v tiste primere, kjer zadevni nacionalni regulativni organi ne dosežejo dogovora ali Agenciji predložijo skupno zahtevo (odstavek 4). Države članice bi morale poleg tega imeti možnost predvideti, če to želijo, da uradni sklep o odstopanju sprejme drug pristojni organ države članice na podlagi mnenja regulatorja (odstavek 6).

(g) *Maloprodajni trgi*

Svetu se je zdelo primerno preoblikovati člen o maloprodajnih trgih; med drugim je črtal sklicevanje na čezmejne trge in ga prenesel iz uredbe o plinu (člen 8a predloga Komisije) v direktivo (novi člen 44).

(h) *Odstopanja*

Glede na prenovljeno direktivo je Svet menil, da bi bilo primerno posodobiti člen 48, zlasti glede odstopanja od določb o ločevanju za države članice z nastajajočimi in izoliranimi trgi.

(i) *Druge točke:*

— Svetu se je zdelo primerno, da se *manjšinski delež* proizvajalca/dobavitelja pri ločenem lastništvu operaterja prenosnega sistema ne izključi, pod pogojem da to ne pomeni nikakršnega nadzora niti nikakršnega vpliva enega nad drugim ter da ne povzroča navzkrižja interesov (člen 9(2)).

— Kar zadeva *javno lastništvo*, skupno stališče vsebuje možnost vzpostavitve ločenega lastništva dveh različnih javnih organov na podlagi določbe, ki določa, da je mogoče dva javna organa obravnavati kot dve pravni osebi, kadar gre za izvajanje ločevanja lastništva (člen 9(6)).

— Za pojasnitev določbe o *operaterjih kombiniranega sistema* (člen 28) so bile uvedene nekatere redakcijske spremembe. Ta določba omogoča, da lahko operater kombiniranega sistema izmenično deluje bodisi kot operater ločenega lastništva, neodvisni operater sistema ali neodvisni operater prenosnega sistema.

— Uvodna izjava 29 uvaja in pojasnjuje pojem *programov za sprostitev plina* kot enega izmed možnih ukrepov za spodbujanje učinkovite konkurence.

— Svet je v skladu s prenovljeno direktivo nazadnje uvedel tudi nov člen o *razveljavitvi* trenutnega zakonodajnega akta (člen 52).